

**ЗБИРНИ ИЗВЕШТАЈ О РАДУ
ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД У АП ВОЈВОДИНИ ЗА
2016. ГОДИНУ**

Нови Сад, 2017. године

САДРЖАЈ

УВОД	3
1. 0. ЦЕНТРИ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД (ЦСР) У АП ВОЈВОДИНИ	3
1.1 ПОДАЦИ О ЗАПОСЛЕНИМА	6
1.2. СУПЕРВИЗИЈСКА ПОДРШКА	9
1.3. ПРОФЕСИОНАЛНА ОБУКА РАДНИКА	10
1.4. ПОШТОВАЊЕ ПРАВА КОРИСНИКА	12
2.0. ПОДАЦИ О КОРИСНИЦИМА	13
2.1. БРОЈ КОРИСНИКА.....	13
2.2. ФЛУКТУАЦИЈА КОРИСНИКА.....	15
2.3. ДЕЦА КОРИСНИЦИ.....	16
2.4. ОДРАСЛИ КОРИСНИЦИ – МЛАДИ, ОДРАСЛИ И СТАРИЈИ.....	19
2.5. ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ – ДЕЦА, МЛАДИ, ОДРАСЛИ И СТАРИЈИ.....	22
2.6. ПОВРАТНИЦИ У ПРОЦЕСУ РЕАДМИСИЈЕ.....	23
2.7. СТРАНИ ДРЖАВЉАНИ/ЛИЦА БЕЗ ДРЖАВЉАНСТВА У ПОТРЕБИ ЗА СОЦИЈАЛНОМ ЗАШТИТОМ	24
2.8. РОМИ НА ЕВИДЕНЦИЈИ ЦСР	25
3.0. ОДЛУЧИВАЊЕ У ВРШЕЊУ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА ЗА ПУНОЛЕТЕНЕ КОРИСНИКЕ	26
3.1. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА МАТЕРИЈАЛНУ ПОДРШКУ.....	26
3.2. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА СМЕШТАЈ У УСТАНОВУ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ И СМЕШТАЈ У ДРУГУ ПОРОДИЦУ.....	28
3.3. СТАРАТЕЉСТВО.....	32
3.4. ВРШЕЊЕ РОДИТЕЉСКОГ ПРАВА.....	35
4.0. ОДЛУЧИВАЊЕ У ВРШЕЊУ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА ЗА МАЛОЛЕТНЕ КОРИСНИКЕ	35
4.1. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА МАТЕРИЈАЛНУ ПОДРШКУ.....	35
4.2. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА ПОРОДИЧНИ СМЕШТАЈ.....	35
4.3. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА ДОМСКИ СМЕШТАЈ.....	39
4.4. УСВОЈЕЊЕ.....	42
4.5. СТАРАТЕЉСТВО.....	43
4.6. ВРШЕЊЕ РОДИТЕЉСКОГ ПРАВА.....	44
5.0. ПОСЛОВИ У ВРШЕЊУ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА	46
5.1. ПОРОДИЧНИ ОДНОСИ.....	46
5.2. ПОСЛОВИ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА У ПОРОДИЦИ.....	48
5.3. ПОСЛОВИ ЗАШТИТЕ МАЛОЛЕТНИКА.....	54
6.0. ОСТАЛИ ПОСЛОВИ ЦСР	56
7.0. УСЛУГЕ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД	57
7.1. НЕОДЛОЖНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ КОЈЕ ПРУЖА ЦСР.....	58
7.2. ДНЕВНЕ УСЛУГЕ У ЗАЈЕДНИЦИ КОЈЕ ПРУЖА ЦСР.....	58
7.3. УСЛУГЕ ПОДРШКЕ ЗА САМОСТАЛНИ ЖИВОТ КОЈЕ ПРУЖА ЦСР.....	59
7.4. САВЕТОДАВНО-ТЕРАПИЈСКЕ И СОЦИО-ЕДУКАТИВНЕ УСЛУГЕ КОЈЕ ПРУЖА ЦСР.....	60
7.5. УСЛУГЕ ИНТЕНЗИВНЕ ПОДРШКЕ ПОРОДИЦИ	61
8.0. ЗАКЉУЧЦИ	61

УВОД

Предмет овог извештаја је анализа рада центара за социјални рад са територије АП Војводине за 2016. годину. Анализирани су капацитети центара као пружалаца услуга по питању људских ресурса, обим послова које центар обавља у остваривању права и спровођењу мера у вршењу јавних овлашћења, карактеристике циљних група корисника у систему социјалне заштите, као и обим послова центра као пружаоца услуга социјалне заштите. Извештај се односи на 2016. годину, али су за већину индикатора приказани подаци и за претходне две године ради сагледавања трендова у конкретним областима.

Анализа је урађена на основу појединачних годишњих извештаја о раду које центри достављају Покрајинском заводу за социјалну заштиту и података из базе извештаја Републичког завода за социјалну заштиту. Формат за извештавање је у Excel документу и садржи квантитативне податке, а поред овог документа центри достављају и наративни извештај са интерпретацијама података, ширим налазима и закључцима о показатељима социјалне заштите у локалној заједници у којој делују.

Покрајински завод за социјалну заштиту израђује на годишњем нивоу збирни извештај о раду центара за социјални рад са територије АП Војводине, у циљу информисања стручне и шире јавности о најважнијим кретањима у области социјалне заштите на нивоу покрајине, као и доприноса развоју политика заснованих на подацима на покрајинском нивоу.

1. 0. ЦЕНТРИ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД (ЦСР) у АП ВОЈВОДИНИ

Социјална заштита као организована друштвена делатност има за циљ пружање помоћи и оснаживање за самосталан и продуктиван живот у друштву појединаца и породица, као и спречавање настајања и отклањање последица социјалне искључености. ЦСР је део система јавних установа социјалне заштите преко којег држава остварује подршку за најрањивије и најосетљивије групе становништва.

Делатност ЦСР је уређена Законом о социјалној заштити и подразумева одлучивање о остваривању права и коришћењу услуга у области социјалне заштите. У вршењу јавних овлашћења ЦСР обавља послове процене и планирања, спроводи поступке и одлучује о правима на материјална давања и о коришћењу услуга, предузима прописане мере, покреће и учествује у судским и другим поступцима, ослањајући се пре свега на Закон о социјалној заштити и Породични закон, али и друге сродне законе и подзаконске прописе релевантне за области у којима делује, на пример заштиту од насиља у породици рад са малолетним почионицима кривичних дела итд.

ЦСР учествује и у пословима планирања и развоја социјалне заштите у јединици локалне самоуправе за коју је основан, у складу са законом и актима јединице локалне самоуправе. ЦСР има за задатак да иницира и развија превентивне и друге програме који доприносе задовољењу индивидуалних и заједничких потреба грађана у својој локалној заједници.

ЦСР као установа и део система у обавези је да одговори и на изазове у погледу испуњења прописаних стандарда рада, побољшања професионалних капацитета својих запослених и квалитета и ефеката рада са корисницима. Ово су све за ЦСР велики изазови у околностима које имамо, а то су: стално присутан тренд повећања броја корисника, недовољни ресурси у заједници у смислу недостајућих услуга пре свега, као и врло често неразвијене међусистемске сарадње и координације али и недовољних људских ресурса у самим ЦСР, а посебно у актуелним околностима када је на снази Уредба о забрани запошљавања која не дозвољава попуњавање упражњених радних места и запошљавање нових радника.

Према последњем попису из 2011. године, АП Војводина има 1.931.809 становника, што чини 21,56 % од укупног броја становника Републике Србије. У смислу територијалне организације АП Војводина састоји се од 41 општине и 6 градова, подељених у 7 округа, а седишта округа су у: Новом Саду, Суботици, Зрењанину, Панчеву, Сомбору, Кикинди и Сремској Митровици.

Ових 41 општина и 6 градова покривено је мрежом од 41 ЦСР: 38 градских/општинских и 3 међуопштинска центра који покривају територију целе Покрајине.

- 38 градских/општинских центара: Ада, Алибунар, Апатин, Бач, Бачка Паланка, Бачки Петровац, Бела Црква, Бечеј, Врбас, Вршац, Житиште, Зрењанин, Инђија, Ириг, Кањижа, Кикинда, Ковачица, Ковин, Кула, Нова Црња, Нови Бечеј, Нови Кнежевац, Опово, Оџаци, Панчево, Пећинци, Пландиште, Рума, Сента, Сечањ, Сомбор, Србобран, Сремска Митровица, Стара Пазова, Суботица, Темерин, Чока и Шид
- 3 међуопштинска центра: Бачка Топола (Мали Иђош), Жабаљ (Тител), Нови Сад (Беочин, Сремски Карловци)

- Municipalities of Vojvodina / Opštine Vojvodine -

Legend / Legenda:

SK - SREMSKI KARLOVCI (Sremski Karlovci)

BP - BAČKI PETROVAC (Bački Petrovac)

1.1. Подаци о запосленима у ЦСР

У протеклој 2016. години (на дан 31.12.2016.) у ЦСР у Војводини на пословима јавних овлашћења било је запослено и ангажовано укупно 826 радника и 323 радника на пословима пружања услуга - домско одељење ЦСР, службе помоћи у кући, дневни боравци, саветовалишта и слично (одређени број ових радника су ангажовани и на пословима јавних овлашћења а поред тога и у оквиру услуге коју ЦСР пружа).

Локалне самоуправе у Војводини у 2016. години учествовале су у финансирању 31,4% радника на пословима јавних овлашћења, а удео финансирања републичког буџета је 68,5%. У табели која следи може се видети преглед броја запослених према извору финансирања и статусу радног места за запослене на пословима јавних овлашћења у ЦСР. Видимо и да је највећи удео запослених у радном односу на неодређено време, тачније 88,6% од укупног броја радника.

Број свих запослених и ангажованих радника у ЦСР на пословима јавних овлашћења на дан 31.12.2016. године према статусу запослених и извору финансирања радног места			
Статус запосленог	Финансира Република	Финансира локална самоуправа	Укупно радника
Радни однос заснован на неодређено време	531	201	732
Радни однос заснован на одређено време	33	35	68
Ангажовање на обављању привремених и повремених послова	0	8	8
Ангажовање на основу уговора о делу и ауторском делу	1	15	16
Приправници и волонтери	1	1	2
УКУПНО	566	260	826

Послови у ЦСР груписани су према специфичним карактеристикама група корисника, функцијама односно природи радних процеса и исходима на пружању услуга социјалне заштите. Ако посматрамо структуру запослених према врсти послова и извору финансирања може се закључити да локални буџет у значајној мери партиципира у финансирању стручног кадра. Стручни кадар је финансиран из буџета ЛС у уделу од 17% у односу на укупан број запослених стручних радника на пословима јавних овлашћења. Ако посматрамо структуру кадра која је финансирана са локалног нивоа видимо да локалне самоуправе у највећем уделу финансирају стручни кадар (40,8%), затим техничко особље (30,9%), административно финансијско особље (17,6%), рад стручних сарадника (8,8%) и руководећи кадар на крају (1,6%).

Структура запослених радника на неодређено време у ЦСР на пословима јавних овлашћења на дан 31.12.2016. према врсти послова и извору финансирања

Извор финансирања	Руководећи	Стручни радници	Стручни сарадници	Административно Финансијски	Техничко особље	УКУПНО
Буџет Републике Србије - искључиво	55	360	0	78	35	528
Буџет локалне самоуправе - искључиво	3	74	16	32	56	181
Оба извора финансирања (радници које финансира буџет РС и ЛС)	3	1	1	3	1	9
УКУПНО	61	435	17	113	92	718

На пословима социјалног рада као водитељи случаја радило је 279 радника или 62,4% стручног кадра, на пословима супервизије 21 радник или 4,7% стручног кадра, а 32 стручна радника комбиновано раде на пословима супервизије и водитеља случаја - 5,9% стручног кадра. Још 25,4% чине други стручни радници који раде на управно правним пословима, пословима материјалних давања и планирања и развоја социјалне заштите у локалној заједници (у највећем уделу су то правници, затим социјални радници, социолози итд).

Иако је Правилником о организацији, нормативима и стандардима рада центара за социјални радна предвиђено да послове водитеља случаја могу обављати социјални радник, психолог, педагог, андрагог и специјални педагог, поједини ЦСР извештавају и о правницима (31 правник) који раде на овим пословима, што представља непоштовање Правилника и намеће питање квалитета рада са корисником у процесу вођења случаја.

Структура запослених стручних радника на неодређено време 31.12.2016. према стручном профилу и врсти послова					
Стручни профил радника	Врста послова				Укупно
	Водитељ случаја	Супервизор	Водитељ случаја и супервизор	Други стручни радници	
Социјални радник	115	6	17	39	177
Психолог	76	5	10	6	97
Педагог	43	8	3	6	60
Специјални педагог	14	1	2	2	19
Андрагог	0	0	0	0	0
Социолог	0	0	0	11	11
Правник	31	1	0	50	82
Друго	0	0	0	1	1
УКУПНО	279	21	32	115	447

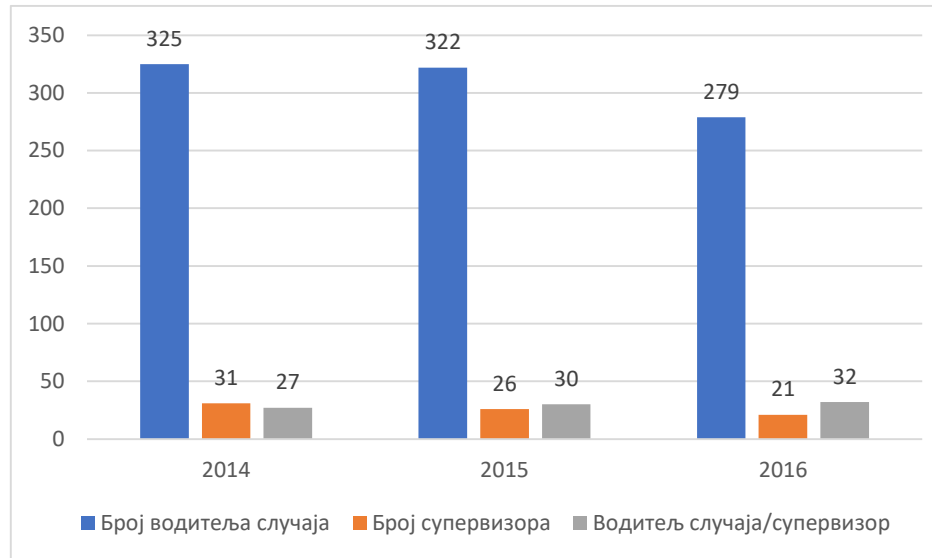
Поред 826 запослених на пословима јавних овлашћења, на пословима пружања услуга где се ЦСР појављује као пружалац услуге било је ангажовано укупно 323 радника (међу којима има ангажованих и на пословима јавних овлашћења а поред тога су ангажовани и у оквиру услуге коју ЦСР пружа). Од тог броја 36 или 11,1% финансирала је република и 287 или 88,8% локална самоуправа. У питању су запослени који су ангажовани на пружању услуга из мандата локалне самоуправе – службе помоћи у кући, дневни боравци, саветовалишта... и једно домско одељење при ЦСР Нови Кнежевац (чији кадар је финансиран са републичког нивоа). Преглед података о броју запослених и ангажованих радника на пружању услуга у оквиру организационих јединица ЦСР може се видети у табели која следи.

Број свих запослених и ангажованих радника када је ЦСР ПРУЖАЛАЦ УСЛУГЕ, укључујући раднике ангажоване на пројектима, на дан 31.12.2016. године према статусу запослених и извору финансирања радног места			
Статус запосленог	Финансира Република	Финансира локална самоуправа	Укупно радника
Радни однос заснован на неодређено време	20	96	116
Радни однос заснован на одређено време	2	68	70
Ангажовање на обављању привремених и повремених послова	0	36	36
Ангажовање на основу уговора о делу и ауторском делу	14	85	99
Приправници и волонтери	0	2	2
УКУПНО	36	287	323

1.2. Супервизијска подршка

Супервизија је процес који треба да обезбеди поштовање стандарда стручног рада и допринесе квалитету услуга кроз координацију, усмеравање, подстицање и евалуацију развоја стручних компетенција водитеља случаја, како би се у крајњем исходу постигли оптимални ефекти у задовољавању потреба корисника. Супервизија доприноси да се кроз личну и професионалну подршку супервизора водитељима случаја унапреди квалитет рада и услуга. Супервизори у свом деловању обједињавају едукативно-развојну, као и подржавајућу и административну функцију супервизије. У формату за извештавање ЦСР рапосложиви су подаци о структури кадра, па можемо видети да на пословима социјалног рада као водитељи случаја ради 62,4% стручног кадра, на пословима супервизије 4,7%, а 5,9% стручних радника комбиновано раде на пословима супервизије и водитеља случаја.

Број супервизора у ЦСР у 2016. години је смањен у односу на претходну годину (са 26 на 21), док је повећан број на позицији водитељ/супервизор (са 30 на 32). Истовремено мањи је и број водитеља случаја (322 у 2015. на 279 у 2016. години). Преглед броја запослених на овим пословима у претходне три године приказан је у графикону који следи.

1.3. Професионална обука радника ЦСР

Законом о социјалној заштити прописано је право али и дужност свих стручних радника и стручних сарадника да у току професионалног рада прате развој науке и струке и да се стручно усавршавају, ради одржавања и унапређења професионалних компетенција и квалитета стручног рада. Поред тога, Законом је прописано да сваки пружалац услуге, па и ЦСР, доноси план стручног усавршавања.¹

Посматрајући расположиве податке о стручном усавршавању запослених на основу годишњих извештаја о раду, можемо рећи да неког значајнијег унапређења нема у овој области бар када када је планирање стручног усавршавања у питању, с обзиром да као и прошле године једна трећина ЦСР пријављује да нема годишњи план који се односи на ову област.

Највећи број стручних радника у оквиру стручног усавршавања присуствовао је програмима обуке који су акредитовани у систему социјалне заштите (425), затим различитим семинарима, стручним скуповима и конференцијама (314 стручних радника), као и програмима обуке који нису акредитовани у нашем систему (233 радника). У неки вид формалног образовања – на специјалистичким или мастер студијама и сл. у 2016. години, укључено је 21 запослених у ЦСР.

¹ Закон о социјалној заштити, члан 144 и члан 145

Број стручних радника који су похађали програме стручног усавршавања у току године			
Врста програма обуке или стручног усавршавања	Број радника у 2014.	Број радника у 2015.	Број радника у 2016.
Програми обуке који су акредитовани у систему социјалне заштите	361	397	425
Програми обуке који нису акредитовани у систему социјалне заштите	155	237	233
Семинари, саветовања, конференције и друго	393	465	314
Неки други програми или усавршавања (академско усавршавање – специјализација, мастер и сл.)	28	19	21

Према подацима из извештаја, може се видети да у појединим ЦСР има радника који нису похађали основни програм обуке за посао који раде (вођење случаја, супервизија и основни програм за правнике), у питању је број од укупно 55 стручних радника, у највећем броју за посао водитеља случаја – 34 запослених што је 12,1% од укупног броја водитеља случаја, 16 запослених правника или 15,8% од укупног броја правника, и 5 супервизора или 23,8% од укупног броја супервизора.

Број стручних радника који нису похађали основни програм обуке за посао који обављају	2015.	2016.
Број радника који нису завршили програм обуке за вођење случаја	25	34
Број радника који нису завршили обуку за супервизоре	14	5
Број радника који нису завршили обуку за правнике	9	16

Анализом података о програмима обуке за којима стручни радници имају потребу, можемо да закључимо да су то програми који имају за циљ унапређење знања и вештина у специфичним областима као што су превенција и заштита од насиља у породици – рад са жртвама и рад са насилницима, затим вештине преговарања и медијације, комуникације. Али евидентно је да доминира потреба за обукама које се баве превенцијом стреса и професионалног изгарања, што јесте значајан показатељ високог радног оптерећења и професионалног притиска који трпе запослени у нашем систему.

1.4. Поштовање права корисника ЦСР

Закон о социјалној заштити гарантује кориснику социјалне заштите поштовање следећих права: право на информације, право на учешће у доношењу одлука, право на слободан избор услуга, право на поверљивост података, право на приватност и право на притужбу. Поштовање права на притужбу практично значи да сваки корисник који није задовољан пруженом услугом, поступком или понашањем пружаоца услуга, може поднети притужбу надлежном органу. ЦСР као и други пружаоци услуга требало би да имају прописану процедуру за поступање по примедбама грађана на рад стручних радника.

Индикатор поштовања законски загарантованог права на притужбу, у формату за извештавање ЦСР, јесте одговор на питање „Да ли у вашем ЦСР постоји прописана процедура за поступање по примедбама корисника ЦСР“? Нешто више од половине ЦСР (27) је у својим годишњим извештајима пријавило да има такву процедуру, тако да је ово право корисника загарантавно бар у формалном смислу, постојањем процедуре.

У ЦСР постоји прописана процедура за поступање по примедбама грађана на рад стручних радника	2014. година	2015. година	2016. година
Број центара за социјални рад	29	26	27

Доступност услуга корисницима је један од реформских задатака нашег система. А физичка доступност представља само један од сегмената или први предуслов сваке друге доступности услуга. Кроз образац за годишње извештавање, ЦСР извештавају о својим капацитетима који се односе на физичку доступност/приступачност објеката (постојање рампи, рукохвата, приступачност приземља, постојање лифта, приступачни тоалети...). Према анализираним критеријумима негде око половине ЦСР је обезбедило физичку доступност објекта. Ако посматрамо да је физичка доступност предуслов приступачности услугама које се грађанима пружају у ЦСР онда је јасно колико је важан изазов у пракси остварити овај задатак.

Приступачност објекта ЦСР особама са инвалидитетом	Број ЦСР који је позитивно одговорио
Постојање рампи (фиксна или покретна)	29
Рукохвати	24
Приступачно приземље	31
Лифт	0
Приступачни тоалети	14

2.0. ПОДАЦИ О КОРИСНИЦИМА

2.1. Број корисника

Према Закону о социјалној заштити, корисник права или услуга социјалне заштите може бити појединац или породица која се суочава са препрекама у задовољењу потреба, услед чега не може да достигне или да одржи квалитет живота, или која нема довољно средстава за подмирење основних животних потреба а не може да их оствари својим радом, приходом од имовине или из других извора.² Корисници социјалне заштите су држављани Републике Србије, а могу бити и страни држављани и лица без држављанства, у складу са Законом и међународним уговорима.³

Подаци из годишњих извештаја ЦСР показују да је током 2016. године у ЦСР у Војводини евидентирано укупно 217.056 корисника, што је повећање од 3,6% у односу на 2015. када је на евиденцији било укупно корисника 210.056 током године. Током година укупан број корисника ЦСР константно расте (изузетак је само 2011. година када је евидентиран пад), тако да је број корисника ЦСР у Војводини у 2016. години већи за 34.457 у односу на 2009. годину. Учешће корисника социјалне заштите у становништву Војводине је 11,3%.

Година	Бр. корисника	Учешће корисника у становништву АПВ	Бр. становника по попису 2002.
2009.	183.222	9,0%	2.031.992
2010.	189.435	9,3%	
2011.	168.447	8,8%	Бр. становника по попису 2011. 1.916.889
2012.	186.330	9,7%	
2013.	194.620	10,1%	
2014.	205.364	10,7%	
2015.	210.056	10,9%	
2016.	217.679	11,3%	

Анализирајући број корисника по узрасним групацијама, уочава се да највеће учешће имају корисници у одраслом добу који чине 50% укупног броја корисника ЦСР евидентираних током 2016. године. Затим следе деца са учешћем од 28,6%, старије особе 13,3% и млади

² Закон о социјалној заштити, члан 41

³ Закон о социјалној заштити, члан 6

као најмања групација од 7,9% у укупном броју корисника. У узрасној структури нема значајнијих промена током година – одрасла лица су константно најбројнији корисници и њихово учешће креће се око половине од укупног броја.

У родној структури укупног броја корисника учешће жена је нешто мало веће и износи 52,6%. Уколико посматрамо родну структуру по узрасним групама, примећујемо да је у групацијама *Деца (0-17)* и *Млади (18-25)* нешто већи укупни број корисника мушког пола, док са узрастом расте удео жена.

Укупан број корисника у регистру ЦСР на активној евиденцији по старости и полу										
Корисници по узрасту	У току 2014.	У току 2015.	Број корисника на активној евиденцији у току извештајног периода (01.01.2016. - 31.12.2016.)			31.12.2014.	31.12.2015.	Број корисника на активној евиденцији 31.12.2016.		
			М	Ж	Укупно			М	Ж	Укупно
Деца (0-17)	58061	60657	32604	29911	62515	47395	47960	25983	23.841	49824
Млади (18-25)	19141	18632	8826	9738	18564	14559	14365	6525	7224	13749
Одрасли (26-64)	100806	102275	50436	56416	106852	8662	82955	41814	45334	87148
Старији (65 и више)	27356	28492	10699	19049	29748	21845	23019	8139	15037	23176
Укупно	205364	210056	102565	115114	217679	166461	168299	82461	91436	173897

Од укупног броја од 217.679 корисника током године 70.197 је било обухваћено радом водитеља случаја, односно 34.806 породица. Ако овај податак укрстимо са бројем водитеља случаја (и оних који раде комбиновано на пословима вођења случаја и супервизије), добијамо податак да на једног водитеља случаја у ЦСР имамо током године 226 корисника. Преостали број корисника јесу корисници права НСП, туђе неге и помоћи и једнократне новчане помоћи (70.197 током 2016. године).

Број <u>породица</u> у вођењу случаја у току 2016. године - све породице на евиденцији ЦСР осим оних које су користиле САМО НСП, ТНП и ЈНП	34806
Број <u>корисника</u> у вођењу случаја у току 2016. године - сви корисници на евиденцији осим оних који су САМО користили НСП, ТНП или ЈНП	70197

Пребивалиште корисника као податак нам говори посредно о степену доступности услуга система социјалне заштите, а посебно посматрајући га у светлу налаза различитих истраживања која говоре о неповољнијем положају становништва руралних подручја када је у питању приступ јавним услугама. У односу на обележје пребивалишта корисника подаци су евидентирани за све кориснике, а број

корисника са градског подручја је само нешто мало већи (50,5%) у односу на кориснике из неградских средина, што нам говори о позитивним показатељима бар кад је у питању географска доступност услуга социјалне заштите – пре свега услуга ЦСР.

Корисници на активној евиденцији ЦСР у 2016. години према пребивалишту корисника, полу и старости									
Старосне групе	Градско			Остало			Укупно М	Укупно Ж	Укупно
	М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно			
Деца (0-17)	16.924	15246	32170	15669	14676	30345	32593	29922	62515
Млади (18-25)	4517	4770	9287	4323	4954	9277	8840	9724	18564
Одрасли (26-64)	24988	28598	53586	25575	27691	53266	50563	56289	106852
Старији (65 и више)	5364	9665	15029	5335	9384	14719	10699	19049	29748
УКУПНО	51793	58279	110072	50902	56705	107607	102695	114984	217679

2.2. Флукуација корисника

Кретање броја корисника током године од момента уласка у систем до изласка из система социјалне заштите може се посматрати као показатељ његове ефективности. Анализа ових кретања показује да су она углавном стабилана, и врло слична као и у претходном периоду. Почетком 2016. године, за рад из претходне 2015. пренето укупно 164.488 или 75,5% од укупног броја предмета. Процент корисника који су се први пут јавили ЦСР (новоевидентираних) је 12,5% од укупног броја корисника услуга ЦСР током 2016. године, проценат реактивираних је 11,9% и у пасиву је стављено током 2016. године 20,3% предмета.

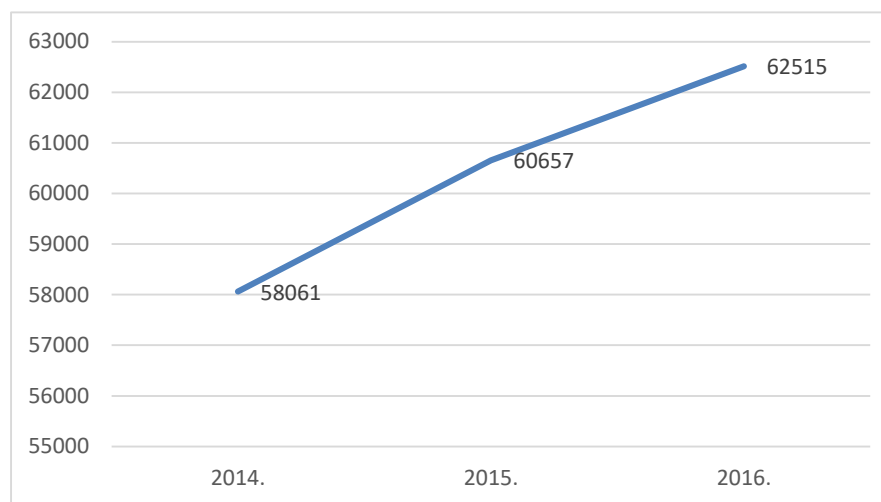
Судећи према подацима, излазак из система социјалне заштите је ретка појава, с обзиром да је значајан удео оних предмета који се пренесе из претходне године, што говори о томе да корисници углавном дуго остају у систему и уз подршку социјалне заштите. Уколико ово посматрамо као показатеље ефективности, онда се намеће закључак да је потребно у већој мери подстаћи мере социјалног укључивања корисника, као једног од најважнијих циљева социјалне заштите.

Кретање броја корисника у ЦСР у 2016. години					
Старосне групе	Пренети	Новоевидентирани	Реактивирани	Укупно у 2016.	Стављени у пасиву
Деца (0-17)	45956	10061	6449	62466	13245
Млади (18-25)	13974	2017	2599	18590	4807
Одрасли (26-64)	82777	9777	14310	106864	19696
Старији (65 и више)	21781	5366	2622	29769	6566
УКУПНО	164488	27221	25980	217689	44314

2.3. Деца корисници

Законом о социјалној заштити је прописано да дете може бити корисник социјалне заштите када му је услед породичних или неких других животних околности, угрожено здравље, безбедност и развој, односно ако је извесно да без подршке социјалне заштите не може да достигне оптимални ниво развоја.

У току 2016. године евидентирано је укупно 62.515 деце корисника ЦСР (60.657 током 2015. затим 58.061 током 2014. године). На основу наведених података можемо говорити о константној тенденцији пораста броја деце која су из различитих разлога у систему социјалне заштите. Подаци о броју деце корисника услуга система социјалне заштите могу се видети у графику који следи.

У односу на узраст уочава се да су деца старијег узраста бројнији корисници система социјалне заштите, а најбројнија су деца узраста 6 до 14 година која чине 49,6% укупног броја деце на евиденцији. Више од једне десетине (11,9%) деце евидентирано у ЦСР је било на најмлађем узрасту - само до две године, а за око 2 хиљаде више је било деце од 3 до 5 година старости (9.322). Деце на најстаријем узрасту од 15 до 17 је евидентирано 23,4%. У родној структури дечаца су бројнији и то у свим узрасним групацијама. Однос у корист дечака је најизраженији у старијој групацији деце узраста од 15 до 17 година, а смањује се како је узраст нижи.

Број деце на активној евиденцији ЦСР у току 2016. године и на дан 31.12.2016. године према узрасту и полу						
Узрасне групе	Укупан број деце у 2016. год.			Број деце на дан 31.12.2016.године		
	М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно
0 - 2	3746	3719	7465	2955	2837	5792
3 - 5	4686	4636	9322	3741	3726	7467
6 – 14	16055	15008	31063	13170	12222	25392
15-17	8116	6549	14665	6117	5056	11173
УКУПНО	32603	29912	62515	25983	23841	49824

У складу са законским одређењима деца корисници ЦСР евидентирана су у обрасцу за извештавање кроз припадност корисничким групама⁴. Гледано према овим корисничким групама, најбројнија су деца која су у систему социјалне заштите због социо-материјалне угрожености односно чије су породице корисници НСП или неких других материјалних давања (41.900 деце припада овој корисничкој групи). Затим следе деца чији се родитељи споре око начина вршења родитељског права, деца са проблемима у понашању и у сукобу са законом, деца ОСИ, деца жртве насиља и занемаривања, деца под старатељством... Значајан је и број од 2.444 деце у групацији „остала деца“ у коју се сврставају сва деца која су у систему социјалне заштите из различитих разлога који нису садржани у класификацији према дефинисаним корисничким групама.

Из података у наредној табели може се видети да се заступљеност појединих корисничких група деце није значајније променила у односу на претходну годину. Значајније промене се евидентирају само у смислу смањења броја деце страних држављана без пратње која су користила права и услуге ЦСР у последњој години (92 деце у 2016. у односу на 371 дете у 2015.).

⁴ Један корисник може бити евидентиран у више корисничких група – нпр. корисник који прима материјалну помоћ може бити и жртва насиља и особа са инвалидитетом

Број деце у ЦСР према корисничким групама и узрасту у 2016. години							
Корисничке групе	Укупно 2014.	Укупно 2015.	Узраст				
			0-2	3-5	6-14	15-17	Укупно
Деца под старатељством	2744	2672	202	241	1493	840	2776
Деца жртве насиља и занемаривања	2287	2821	287	398	1526	673	2884
Деца са неадекватним родитељским старањем	Нема податка	Нема податка	203	224	948	392	1767
Деца са проблемима у понашању и у сукобу са законом	4664	4402	1	1	827	3787	4616
Деца чији се родитељи споре око начина вршења родитељског права	6834	7914	966	1473	3093	985	6517
Деца чије су породице корисници НСП и других видова материјалних давања	43522	41243	5087	6656	22180	7977	41900
Деца ОСИ	3284	3254	163	485	1741	837	3226
Деца у поступцима: одређивања личног имена, сагласност за малолетнички брак, сагласност за располагање имовином	Нема податка	Нема податка	298	67	204	130	699
Деца жртве трговине људима	83	52	4	4	31	25	64
Деца страни држављани без пратње	86	371	2	8	32	50	92
Деца која живе и раде на улици (деца улице)	3	6	0	2	17	13	32
Деца повратници/из реадмисија	55	65	7	13	20	16	56
Остала деца	3050	3108	595	323	1004	522	2444

Подаци о укључености у образовни систем су добијени за 45.709 деце, или за 73,1% од укупне популације деце на евиденцији ЦСР. Посебно је значајно истаћи податак да чак 10,8% деце која користе услуге ЦСР, није уопште укључено у образовни систем, а да за још 22,2% деце ЦСР нема податке о врсти школе коју дете похађа.

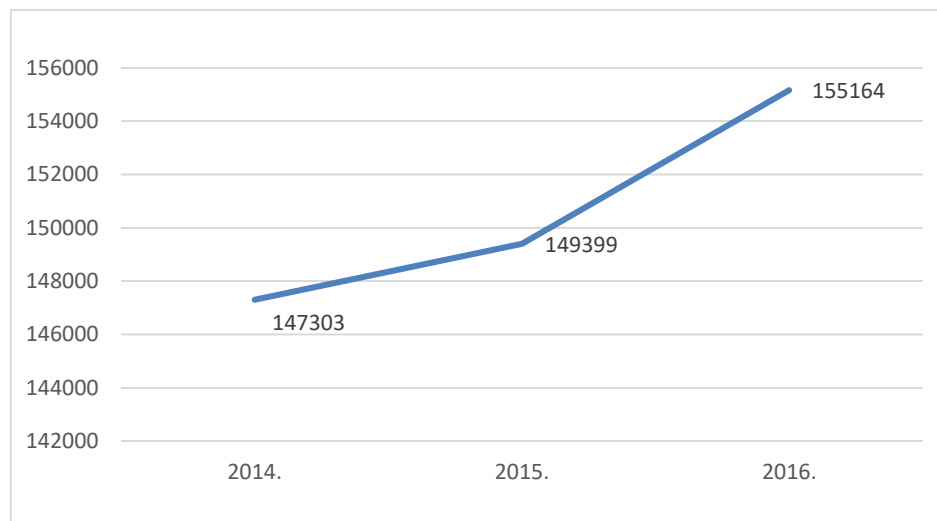
Број деце у ЦСР према узрасту и врсти школе коју похађају у 2016. години						
Узраст	Врста школе					Укупно
	Предшколска настава	Основна	Средња	Не похађа школу	Нема података	
6-14	2814	18538	101	3060	6398	30911
15-17	0	3125	6063	1863	3747	14798
УКУПНО	2814	21663	6164	4923	10145	45709

2.4. Одрасли корисници – млади, одрасли и старији

Према Закону о социјалној заштити млада особа (пунолетно лице до навршених 26 година живота) може бити корисник социјалне заштите по истим условима као и дете, кад му је услед породичних или неких других животних околности, угрожено здравље, безбедност и развој, односно ако је извесно да без подршке социјалне заштите не може да достигне оптимални ниво развоја.

И пунолетна лица од навршених 26 година до навршених 65 година (одрасле особе), као и старији корисници од 65 година могу бити корисници социјалне заштите односно ЦСР, када је њихово благостање, безбедност и продуктиван живот у друштву угрожено ризицима услед старости, инвалидитета, болести, породичних и других животних околности. У складу са законским одређењима у формату за извештавање дефинисане су корисничке групе пунолетних корисника.

У току 2016. године евидентирано је укупно 155.164 пунолетних корисника, што је за 3,8% више него претходне године (149.399 током 2015. године, 147.303 у 2014. години). Број пунолетних корисника социјалне заштите током година расте, као и када је број деце у питању, а при том је број пунолетних корисника за 2,5 пута већи у односу на број деце на евиденцијама ЦСР.

Најбројнија групација пунолетних корисника ЦСР су материјално угрожене особе (106.724 корисника). Ово је уједно и најчешће обележје свих узрасних групација, осим код старијих преко 80 година код којих је најчешће обележје потреба за домским смештајем и другим услугама социјалне заштите. У групи материјално угрожених корисника је највише одраслих од 26 до 64 године (81.571) и младих особа

од 18 до 25 година (12.535), затим старијих од 65 до 79 година (11.388). Следећа по бројности корисничка група јесу особе са инвалидитетом, затим особе које су корисници домског смештаја и других услуга социјалне заштите у локалној заједници, итд⁵.

Број пунолетних корисника у ЦСР према корисничким групама и старости у 2016. години							
Корисничке групе	Укупно 2014.	Укупно 2015.	Млади (18 - 25)	Одрасли (26 - 64)	Старији (65 - 79)	Старији (80 и више)	Укупно 2016.
Жртве насиља, занемарене особе и у ризику од занемаривања	2496	2940	674	3372	700	150	4896
Особе које се споре око вршења родитељског права	Нема податка	Нема податка	759	4791	119	32	5701
Особе са инвалидитетом	18784	18244	1586	9941	4996	1338	17861
Особа са друштвено неприхватљивим понашањем	2648	2763	1712	1253	202	34	3201
Особе које имају потребе за домским смештајем и другим услугама социјалне заштите у локалној заједници	14625	15356	1107	5488	6096	2828	15519
Материјално угрожене особе	105895	106195	12535	81571	11388	1230	106724
Страни држављани и лица без држављанства у потреби за социјалном заштитом	50	32	9	30	9	1	49
Жртве трговине људима	15	249	7	3	0	1	11
Бескућници	Нема податка	Нема податка	8	85	40	6	139
Остали	10626	9513	1183	5274	2838	614	9909

Кроз образац за годишње извештавање ЦСР тражени су подаци о запослености корисника ЦСР и нивоу образовања, што су важни индикатори имајући у виду бројност корисника материјалних давања и чињеницу да је укључивање на тржиште рада један од најважнијих ефеката који се у систему социјалне заштите може постићи.

Удео незапослених, међу корисницима код којих је ово обележје евидентирано је 74,3% у односу на удео запослених од 4,8% и пензионера који чине 2,5%. За чак 22.899 грађана корисника услуга, ЦСР нема податак о радном статусу, што је 18,3% од укупног броја где је овај податак евидентиран, и указује нам да је питање радног статуса корисника ЦСР реалативно занемарено, иако је веома важно.

⁵ Један корисник може бити евидентиран у више корисничких група – нпр. корисник који прима материјалну помоћ може бити и жртва насиља и особа са инвалидитетом

Међу старијим грађанима преко 65 година 9.970 су пензионери, али има и оних који су запослени (585). Међутим, значајан је број оних који нису остварили право на пензију и њихов број износи 8.481 или чак 28,5% у односу на укупан број оних код којих је ово обележје евидентирано. За још 10.722 или 36% ових корисника ЦСР нема податак о радном статусу.

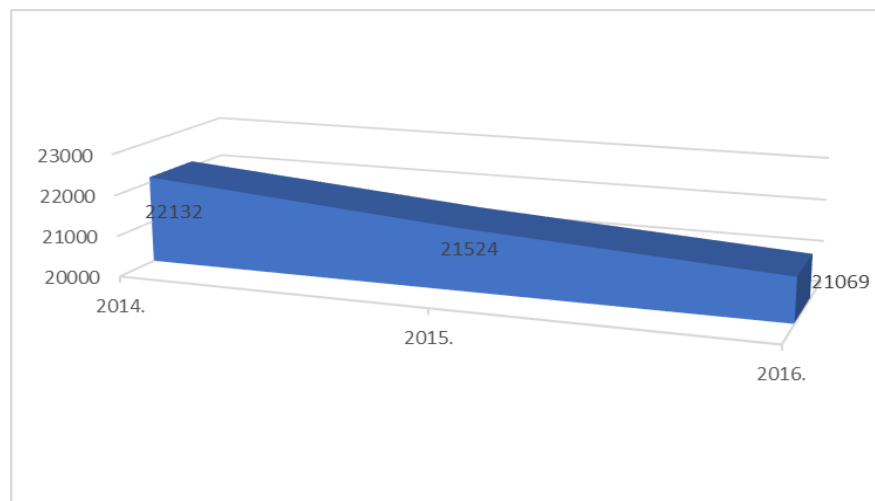
Број пунолетних корисника на евиденцији ЦСР према радном статусу и старости у 2016. години				
Старост корисника	Статус запослености			
	Незапослен	Запослен	Пензионер	Нема података
Млади	12262	886	76	5340
Одрасли	80983	5181	3129	17559
УКУПНО	93245	6067	3205	22899
Број старијих корисника на евиденцији ЦСР према радном статусу у 2016. години				
Старост корисника	Запослен	Пензионер	Није остварио/ла право на пензију	Нема података
Старији (65+)	585	9970	8481	10722
УКУПНО	585	9970	8481	10722

Што се тиче образовне структуре корисника ЦСР најбројнија је група корисника са завршеном средњом школом (39.481), затим само основном школом (37.840), али одмах затим следе и корисници без школе (36.388). Карактеристичан је и податак да ЦСР нема податке о образовном статусу за чак 36.465 својих корисника што је 23,5% од укупног броја.

Број пунолетних корисника на евиденцији ЦСР према образовању и старости у 2016. години						
Старост корисника	Ниво образовања					Укупно
	Без завршене основне школе	Завршена основна школа	Завршена средња школа	Завршена виша/висока школа	Нема података	
Млади	3222	5085	4568	412	5380	18667
Одрасли	24488	27398	30771	3259	21473	107389
Старији	8678	5357	4142	1317	9612	29106
УКУПНО	36388	37840	39481	4988	36465	155162

2.5. Особе са инвалидитетом – деца, млади, одрасли и старији

У току 2016. године услуге ЦСР користило је укупно 21.069 особа са инвалидитетом - деце, младих, одраслих и старијих (21.524 особа са инвалидитетом евидентирано је у 2015. години, 22.132 у 2014. години).

Одрасле особе са инвалидитетом су најбројнија групација према узрасту са учешћем од 47,3% у укупном броју, а одмах затим следе старији, деца и млади. Појединачно гледано, најбројнија је групација одраслих мушкараца са инвалидитетом. Према врсти инвалидитета највећи је број особа са телесним инвалидитетом. Телесни инвалидитет је најзаступљенија врста инвалидитета код одраслих и старијих корисника, док су код деце и младих телесни и интелектуални инвалидитет приближно једнако заступљени. Гледајући појединачно, одрасле и старије особе са телесним инвалидитетом јесу најбројније групације у укупном броју особа са инвалидитетом које користе услуге система социјалне заштите.

Особе са инвалидитетом на евиденцији ЦСР према старости и полу					
Старост	Укупно у 2014.	Укупно у 2015.	Мушки	Женски	Укупно у 2016.
Деца	3275	3230	1863	1309	3172
Млади	1844	1647	869	718	1587
Одрасли	10012	10002	5252	4704	9956
Старији	7001	6645	2376	3978	6354
УКУПНО	22132	21524	10360	10709	21069

Укупно 3.892 особа са инвалидитетом је током 2016. године користило услуге смештаја (прихватилишта, домског смештаја или у сродничкој породици и хранитељској породици). Подаци о броју особа са инвалидитетом према узрасту и врсти смештаја коју су користили приказани су у табели која следи. Видимо да је породични смештај доминантна врста смештаја када су деца у питању док је код других узрачних групација то домски смештај.

Број особа са инвалидитетом на евиденцији ЦСР који су у току 2016. године и на дан 31.12.2016. користили услуге смештаја у установама социјалне заштите или у породичном смештају, према врсти смештаја и узрасту								
Врста смештаја	Старосна структура							
	Деца		Млади		Одрасли		Старији	
	Укупно у 2016.	31.12. 2016.	Укупно у 2016.	31.12. 2016.	Укупно у 2016.	31.12. 2016.	Укупно у 2016.	31.12. 2016.
Смештај у прихватилишту /прихватној станици	94	91	27	24	42	9	30	5
Смештај у сродничкој старатељској породици	99	119	42	49	385	386	194	211
Смештај у хранитељској (сродничкој и другој хранитељској) породици	179	305	50	54	96	116	57	45
Смештај у установи социјалне заштите	116	136	146	174	1309	1355	1026	1249
УКУПНО	488	651	265	301	1832	1866	1307	1510

2.6. Повратници у процесу реадмисије

У току 2016. године је евидентирано је 200 повратника у процесу реадмисије који су користили неку врсту подршке система социјалне заштите (228 у 2015. години, 143 у 2014. години, 27 корисника у 2013.), па у односу на расположиве податке можемо говорити о константном порасту броја корисника у овој категорији. У укупном броју ових корисника значајан удео имају деца, поред одраслих корисника.

Број повратника - реадмисија на евиденцији ЦСР према старости и полу					
Старост	Укупно у 2014.	Укупно у 2015.	Мушки	Женски	Укупно у 2016.
Деца	64	91	31	52	83
Млади	16	27	12	10	22
Одрасли	61	104	48	45	93
Старији	2	6	2	0	2
УКУПНО	143	228	93	107	200

2.7. Страни држављани/лица без држављанства у потреби за социјалном заштитом

Према Закону о социјалној заштити корисници социјалне заштите поред држављана РС могу бити и страни држављани и лица без држављанства што је у складу са међународним уговорима и обавезама на које се наша држава обавезала. У процесу актуелних миграција одређени број људи се нашао у стању социјалне потребе и евидентирани су као корисници услуга ЦСР, а међу њима је навећи број деце (без пратње), према којима ЦСР као орган старатељства поступа у складу са нашим домаћим породичним законодавством.

У току 2016. године у ЦСР у Војводини је евидентирано укупно 144 лица без држављанства (453 у току 2015. године), а у потреби за неком врстом подршке система социјалне заштите, од тог броја 67,3% су деца. Што се тиче услуга и мера примењених у раду са овом групом корисника, најчешће се радило о смештају деце у прихватилишта и примени мере привременог старатељства, а било је и случајева када је ЦСР исплаћивао једнократну помоћ.

Број страних држављана/лица без држављанства у потреби за социјалном заштитом <u>евидентираних у току 2016. године</u> у ЦСР, према старости и полу				
Старост	Укупно у 2015.	Мушки	Женски	Укупно у 2016.
Деца (Малолетници без пратње)	402	90	7	97
Млади	9	1	7	8
Одрасли	37	12	15	27
Старији	5	3	9	12
УКУПНО	453	106	38	144

Број деце (малолетника без пратње) евидентиране у ЦСР у току 2016. године, према полу и врсти услуге коју су остварили у ЦСР				
Услуге и мере	Укупно у 2015.	Мушки	Женски	Укупно у 2016.
Број деце смештене у породични смештај	3	8	7	15
Број деце смештене у домове за смештај	0	0	0	0
Број деце смештене у прихватилишта за малолетнике без пратње	11	14	0	14
Број деце смештене у прихватилишта (остала)	60	69	0	69
Привремено старатељство	28	61	7	68
Једнократна новчана помоћ	17	12	2	14

Пунолетни страни држављани/лица без држављанства евидентирани у ЦСР у току 2016. године, према староси и врсти услуге из система СЗ коју су примали					
Услуге и мере	Старосна структура				
	Укупно у 2015.	Млади	Одрасли	Старији	Укупно у 2016.
Број пунолетних страних држављана смештених у породични смештај	0	0	0	0	0
Број пунолетних страних држављана смештених у домски смештај	1	0	1	2	3
Број пунолетних смештених у прихватилишта	4	0	2	1	3
Број пунолетних са привременим старатељством	1	0	0	1	1
Број пунолетних који су примили једнократну новчану помоћ	19	0	16	7	23

2.8. Роми на евиденцији ЦСР

Податак о етничкој припадности и броју припадника Ромске националне заједнице на евиденцији ЦСР је нови индикатор који се прати од 2015. извештајне године. Према расположивим подацима ЦСР услуге система социјалне заштите током 2016. године користило је 19.791 припадника Ромске националне заједнице, од тог броја највише у групацији одраслих 8.715, а затим деце 7.611, младих 2.278 и старијих 1.187. Свакако, ове податке треба сагледати и у светлу чињенице да изјашњавање корисника по основу етничке припадности није обавеза.

Број припадника ромске националности на евиденцији ЦСР у току 2016, према старости и полу				
Старост	Укупно у 2015.	Мушки	Женски	Укупно у 2016.
Деца	6753	3820	3791	7611
Млади	2200	1103	1175	2278
Одрасли	9017	4151	4564	8715
Старији	1135	532	655	1187
УКУПНО	19105	9606	10185	19791

3.0. ОДЛУЧИВАЊЕ У ВРШЕЊУ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА ЗА ПУНОЛЕТЕНЕ КОРИСНИКЕ

3.1. Остваривање права на материјалну подршку

У складу са Законом о социјалној заштити, материјалну подршку корисник остварује путем новчане социјалне помоћи, додатка за помоћ и негу другог лица, увећаног додатка за помоћ и негу другог лица, помоћи за оспособљавање за рад, једнократне новчане помоћи, помоћи у натури и других врста материјалне подршке.⁶

У табели која следи приказујемо обим послова ЦСР у вези са остваривањем права пунолетних корисника на различите видове материјалне подршке у току 2016. године. Новчана социјална помоћ и једнократна помоћ су видови заштите који представљају директан одговор на финансијско сиромаштво, док је додаток за помоћ и негу другог лица помоћ која се исплаћује по основу инвалидитета. Не изненађује податак да је највећи обим послова ЦСР у вези са остваривањем права на новчану социјалну помоћ и једнократну помоћ. Најмањи број захтева се подноси за остваривање права на помоћ за оспособљавање за рад. Број захтева грађана повећан је у односу на 2015. годину за све видове материјалне подршке.

Да би смо у правом светлу могли да анализирамо расположиве податке који говоре обиму послова ЦСР у остваривању права грађана на различите видове материјалне подршке, неопходно је податке о броју услуга довести у везу и са бројем корисника који су расположиви у информационом одељењу Министарства за рад запошљавање, борачка и социјална питања (у питању су подаци о броју исплата односно корисника и породица по месецима током календарске године). ЦСР у формату за извештавање доставља податке о којима закључујемо о обиму послова односно услуга ЦСР (броју решења) у вези са отварањем права корисника на различите видове материјалне подршке.

Када је новчана социјална помоћ у питању, такође треба имати у виду да је то облик заштите који обухвата породично домаћинство и породицу, а да је у складу са тим и стручни поступак у ЦСР усмерен на породицу, односно да је породица јединица евиденције стручног рада.

Подаци о обиму послова ЦСР у остваривања права грађана на различите видове материјалне подршке у 2016. и 2015. години приказани су у табелама које следе. Поређењем можемо закључити да је број захтева грађана смањен у односу на 2015. годину за све видове материјалне подршке, осим једнократне новчане помоћи.

⁶ Закон о социјалној заштити, члан 79

Број решења/закључака према врсти права у 2016. години

Врста решења/закључка	Број захтева према врсти права				
	Новчана социјална помоћ	Додатак за помоћ и негу другог лица	Увећани додатак за помоћ и негу другог лица	Једнократна новчана помоћ	Помоћ за оспособљавање за рад
Број поднетих захтева за остваривање права у 2016.	34889	3377	1538	52617	64
Број решења о признавању права у 2016.	31426	1563	862	50647	64
Број решења којима је одбијен захтев за признавање права у 2016.	1256	756	557	2721	0
Број закључака о обустави поступка у 2016.	298	210	139	181	0
Број закључака о одбацивању захтева у 2016.	565	7	1	86	0
Број решења којима је престало право у поступку преиспитивања у 2016.	3739	436	242	1	12
Број закључака о даљем признавању права у поступку преиспитивања у 2016.	17667	852	716	0	13

Број решења/закључака према врсти права у 2015. години

Врста решења/закључка	Број захтева према врсти права				
	Новчана социјална помоћ	Додатак за помоћ и негу другог лица	Увећани додатак за помоћ и негу другог лица	Једнократна новчана помоћ	Помоћ за оспособљавање за рад
Број поднетих захтева за остваривање права у 2015.	37505	3.962	1.520	50.882	72
Број решења о признавању права у 2015.	32363	1.790	916	47.987	64
Број решења којима је одбијен захтев за признавање права у 2015.	1592	1.450	329	2.788	0
Број закључака о обустави поступка у 2015.	448	193	64	59	0
Број закључака о одбацивању захтева у 2015.	364	14	19	188	0
Број решења којима је престало право у поступку преиспитивања у 2015.	3924	590	301	0	16
Број закључака о даљем признавању права у поступку преиспитивања у 2015.	18399	610	676	0	3

3.2. Остваривање права на смештај у установу социјалне заштите и смештај у другу породицу

Према Закону о социјалној заштити, услуга смештаја може се обезбедити смештајем корисника у сродничку, другу породицу, дом за смештај укључијући мале домске заједнице, у прихватилиште и друге врсте смештаја.⁷

Сврха породичног и домског смештаја је да се кориснику обезбеде услови за одржавање или побољшање квалитета живота, односно задовољавање основних животних потреба, као и здравствена заштита. Смештајем у прихватилиште, као краткотрајним обликом смештаја, осигурава се безбедност корисника и обезбеђује изналажење одрживих решења за кризне ситуације и приступ другим услугама.

У Војводини је током 2016. године на породичном смештају, у установама социјалне заштите и малим домским заједницама било укупно 7.557 пунолетних корисника – младих, одраслих и старијих (7.349 током 2015. године, 7.233 током 2014.). Дакле укупни број корисника смештаја је повећан у односу на 2015. годину за 2,8%, а у табели која следи могу се видети подаци о броју корисника ових врста смештаја према старосним групама у последње три године.

Број корисника смештаја по годинама и старосним групацијама			
Старосне групе	укупно у 2014.	укупно у 2015.	укупно у 2016.
Млади	591	546	545
Одрасли	2454	2585	2604
Старији	4188	4218	4408
УКУПНО	7233	7349	7557

Ако се узме у обзир врста смештаја, може се уочити да је породични смештај пунолетних корисника значајно мање заступљен у односу на смештај у установе. На породичном смештају у 2016. било је свега 8,7% корисника у односу 91,3% корисника на смештају у установама. Породични смештај је иначе ређе коришћена услуга у свим узрасним групацијама, осим код деце. У групацији младих, заступљеност ове две врсте смештаја је приближно изједначена, а однос у корист домског смештаја је са узрастом израженији. У структури корисника смештаја по родној припадности, упадљиво је велико учешће жена у групи старијих. У односу на прошлу годину нема значајних промена у смислу удела појединих узрасних категорија на смештају.

⁷ Закон о социјалној заштити, чл. 47

Број пунолетних корисника смештаја на евиденцији ЦСР (пренети и нови корисници) у 2016. години, према врсти смештаја, старости и полу корисника								
Врста смештаја	Млади		Одрасли		Старији		Укупно	
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
Породични смештај у сродничку хранитељску породицу	48	37	28	11	4	10	80	58
Породични смештај у другу породицу	95	124	115	74	51	63	261	261
Домски смештај	146	93	1241	1131	1552	2727	2939	3951
Смештај у малу домску заједницу	1	1	3	1	0	1	4	3
Укупно по полу	290	255	1387	1217	1607	2801	3284	4273
УКУПНО	545		2604		4408		7557	
%	7,2%		34,5%		58,3%		100%	

Ради поређења, у табели која следи може се видети број пунолетних корисника смештаја у 2015. години. Може се видети да је број корисника породичног смештаја остао непромењен, док је број корисника домског смештаја повећан у односу на претходну годину за 210 корисника.

Број пунолетних корисника смештаја на евиденцији ЦСР (пренети и нови корисници) у 2015. години, према врсти смештаја, старости и полу корисника								
Врста смештаја	Млади		Одрасли		Старији		Укупно	
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
Породични смештај у сродничку хранитељску породицу	41	39	23	12	5	10	69	61
Породични смештај у другу породицу	100	126	125	63	51	67	276	256
Домски смештај	133	106	1217	1142	1461	2624	2811	3872
Смештај у малу домску заједницу	1	0	2	1	0	0	3	1
Укупно по полу	275	271	1367	1218	1517	2701	3159	4190
УКУПНО	546		2585		4218		7349	
%	7,4%		35,1%		57,4%		100%	

Од укупно 7.557 корисника који су током 2016. године боравили на смештају 1.718 су „нови“ корисници, који су током године упућени на смештај, што чини 22,7% од укупног броја корисника током године. Смештај је током године прекинут за укупно 1.600 корисника (21,1%). Удео „нових“ корисника породичног смештаја је 11,3% а удео корисника којима је породични смештај прекинут је 23,4%. Удео „нових“ корисника домског смештаја је 24,5% а удео корисника домског смештаја којима је смештај прекинут током године износи 21,6%.

Број донетих решења у току 2016. године о смештају пунолетних корисника (нови корисници) према врсти смештаја, старости и полу корисника								
Врста смештаја	Млади		Одрасли		Старији		Укупно	
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
Породични смештај у сродничку хранитељску породицу	1	2	3	1	0	0	4	3
Породични смештај у другу породицу	5	8	16	16	6	17	27	41
Домски смештај	11	5	161	161	492	790	664	956
Смештај у малу домску заједницу	0	0	4	15	1	3	5	18
Укупно по полу	17	15	184	193	499	810	700	1018
УКУПНО	32		377		1309		1718	

Број донетих решења ЦСР о престанку смештаја пунолетних корисника у току 2016. године према старости и полу корисника								
Број решења	Млади		Одрасли		Старији		Укупно	
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
Број решења о престанку породичног смештаја	43	50	21	15	12	14	76	79
Број решења о престанку домског смештаја	8	6	116	101	472	742	596	849
УКУПНО по полу	51	56	137	116	484	756	672	928
Укупно	107		253		1240		1600	

Детаљније су анализирани разлози за прекиде смештаја. Најчешћи разлог за прекид породичног смештаја је престанак потребе за смештајем услед створених околности за започињање самосталног живота, при чему је тај разлог свакако најзаступљенији у групацији

младих и сасвим је очекивани податак. Када се анализира структура разлога за престанак домског смештаја уочава се да је најчешћи разлог смрт корисника, у 81% случајева, док су сви остали разлози далеко мање заступљени. Свакако да се уочавају разлике у разлозима за прекид смештаја у односу на узраст корисника, па су ситуације када је корисник преминуо доминантан разлог код одраслих и старијих али не и код младих, код којих је најчешћи разлог престанак потребе за смештајем створене околности за повратак у породицу и неки вид осамостаљивања.

Смештајем у прихватилиште, као краткотрајним обликом смештаја, осигурава се безбедност корисника и обезбеђује изналажење одрживих решења за кризне ситуације и приступ другим услугама. Током 2016. године на смештају у прихватилиштима у Војводини било је 2.337 корисника, од тог броја највећи је број одраслих (211), затим старијих (86) и младих (40). Број корисника који су користили услугу прихватилишта током 2016. године је повећан у односу на 2015. годину за 38 корисника.

Број пунолетних корисника на евиденцији ЦСР који су у току 2016. године користили услуге смештаја у прихватилишту, према старости и полу корисника										
Врста смештаја	2015.		Млади		Одрасли		Старији		Укупно 2016.	
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
Прихватилиште	160	139	21	19	143	68	44	42	208	129
УКУПНО	299		40		211		86		337	

Флукуација корисника услуге прихватилишта је висока, што је очекивано имајући у виду сврху ове услуге, па је тако током године од укупно 337 корисника који су боравили на смештају у прихватилиштима за 238 корисника смештај прекинут, а међу њима је највећи број оних који су даље наставили самосталан живот (70), док је значајан и број оних који су упућени у неки од домова за смештај (56) и који су се вратили у своје биолошке породице (44) итд. Значајан је број корисника са смртним исходом у прихватилишту (37 корисника из групација одраслих и старијих).

Пунолетни корисници прихватилишта којима је у току 2016. године прекинут смештај у прихватилишту према средини у коју су премештени, старости корисника

Средина у коју су премештени	Старосна структура корисника			
	Млади	Одрасли	Старији	УКУПНО
Биолошка породица	7	31	6	44
Сродничка породица	3	3	4	10
Хранитељска породица за младе/породични смештај за одрасле и старије кориснике	0	2	2	4
Дом за смештај корисника у систему СЗ	1	16	39	56
Самосталан живот	8	60	2	70
Смрт корисника	0	22	15	37
Друго	1	11	5	17
УКУПНО	20	145	73	238

3.3. Старатељство

Старатељска заштита обухвата међусобно повезане и условљене правне интервенције и мере социјалне заштите у решавању различитих проблема који се јављају у породици. Породични закон налаже да се под старатељство ставља пунолетно лице које је лишено пословне способности, док одлуку о потпуном или делимичном лишењу пословне способности пунолетне особе доноси суд.

Потпуно лишење пословне способности подразумева да пунолетно лице због болести или сметњи у психофизичком развоју није способно за нормално расуђивање те због тога није у стању да се само стара о себи нити да штити своја права и интересе (положај лица млађег од 14 година)⁸. У случају делимичног лишења (положај старијег малолетника), судском одлуком се одређују правни послови које лице због болести или сметњи у психофизичком развоју не може самостално да предузима⁹. ЦСР у остваривању старатељске заштите сарађује са судом у поступку процене стања потенцијалногштићеника, а касније и у реализацији низа мера старатељске заштите.

Наше законодавство је почело да се усклађује са међународним стандардима у области права особа са инвалидитетом и праксе лишења пословне способности, међутим и даље ова област представља за наш систем као и судове значајан изазов имајући у виду да је удео

⁸ Породични закон, члан 146

⁹ Породични закон, члан 147

корисника који су потпуности лишени пословне способности у односу на делимично лишење и даље значајно већи, као и да је мали број поступака предлога за враћање пословне способности.

У току 2016. године ЦСР су поднели 200 предлога за лишавање пословне способности, 16 предлога за враћање пословне способности, а 3 иницијативе за лишавање пословне способности упућених од стране ЦСР је одбачено од стране судова.

Број поднетих предлога за лишавање пословне способности у току 2015. и 2016. године		
	2015.	2016.
Број предлога за лишавање пословне способности од стране ЦСР	153	200
Број одбачених иницијатива за лишавање пословне способности	6	3
Број предлога за враћање пословне способности од стране ЦСР	9	16

На евиденцијама ЦСР у 2016. години је укупно 3.950 корисника који су лишени пословне способности, од тог броја 428 (10,8%) су делимично лишени. Посматрајући ове податке у односу на прошлу годину, уочава се повећан број како потпуних тако и делимичних лишења.

Број корисника са решењима о лишавању пословне способности према старости (пренети и нови корисници) на евиденцији ЦСР по годинама									
Врста лишавања пословне способности	2014.			2015.			2016.		
	Пренети	Нови	Укупно	Пренети	Нови	Укупно	Пренети	Нови	Укупно
Потпуно лишавање пословне способности	2502	251	2753	3181	250	3431	3268	254	3522
Делимично лишавање пословне способности	189	33	222	339	53	392	371	57	428
УКУПНО	2691	284	2975	3520	303	3823	3639	311	3950

Старатељском заштитом у 2016. години је обухваћено 3.890 пунолетних лица, и привременим старатељством 2.205 лица, а 1.876 су нови поступци односно број корисника који су током године обухваћени привременом старатељском заштитом. Број штићеника под непосредним старатељством ЦСР је 1.739 што је сигурно значајно оптерећење за стручне раднике ЦСР. Поступак преиспитивања пословне способности покренут је за 816 штићеника и донето 3.181 закључака након поступка преиспитивања старатељске заштите у току 2016. године (ревизија старатељстава).

Корисници са решењем о старатељству на евиденцији ЦСР у 2016. години (пренети и нови корисници) према врсти старатеља, старости и полу										
Врста старатеља	Старост корисника									
	Укупно 2015.		Млади		Одрасли		Старији		Укупно 2016.	
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
Старатељ	2059	1694	169	100	1585	1166	410	460	2164	1726
Привремени старатељ	1113	1236	103	75	548	504	374	601	1025	1180

Број корисника којима је у току 2016. године примењена мера привремене старатељске заштите (без обзира да ли имају постављеног сталног старатеља) - НОВИ ПОСТУПЦИ	1876
Број корисника под непосредним старатељством ЦСР у току 2016. године	1739
Број донетих закључака након поступка преиспитивања старатељске заштите корисника у току 2016. године (ревизија старатељства)	3181
Број поступака преиспитивања решења о лишењу посковне способности пред судом у току 2016. године	816

Контрола рада старатеља се реализује у ЦСР за 4.286 корисника који су насмештају у породицама (сродничким, хранитељским и другим), домском смештају и установама здравственог система (психијатријским установама).

Број корисника под старатељством на евиденцији ЦСР према врсти смештаја у 2016. години (пренети и нови корисници) и полу			
Врста смештаја	Број корисника		
	М	Ж	Укупно
Сродничка породица - смештај код старатеља сродника или сродника без надокнаде, сопствена породица	1128	876	2004
Сродничка хранитељска породица	59	42	101
Друга хранитељска породица	100	113	213
Домски смештај	829	856	1685
Самачко домаћинство	66	26	92
Дуготрајан смештај у установи из здравственог система (психијатријска установа)	135	56	191
УКУПНО по полу	2317	1969	4286

3.4. Вршење родитељског права

Због болести или сметњи у психофизичком развоју, када дете није у стању да се самостално стара о себи и о заштити својих права и интереса, родитељско право може бити продужено и после пунолетства.¹⁰ У току извештајног периода за 19 лица је продужено родитељско право, а укупно 141 лица на евиденцији ЦСР има продужено родитељско право (укључијући нове и пренете кориснике из претходне године).

Број пунолетних корисника којима је према решењу суда продужено родитељско право			
Продужење родитељског права	Број корисника		
	М	Ж	Укупно
Број корисника којима је у току 2016. године донето решење о продужењу родитељског права (нови корисници)	10	9	19
Укупан број корисника на евиденцији ЦСР којима је продужено родитељско право - пренети и нови корисници	75	66	141

4.0. ОДЛУЧИВАЊЕ У ВРШЕЊУ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА ЗА МАЛОЛЕТНЕ КОРИСНИКЕ

4.1. Остваривање права на материјалну подршку

Број деце у породицама које су користиле право на новчану социјалну помоћ у 2016. години је 39.006, а још 2.452 деце је остварило право на материјалну подршку по основу инвалидитета (право на туђу негу и помоћ и увећану туђу негу и помоћ). У односу на претходну годину смањен је број деце у породицама које остварују право на новчану социјалну помоћ, као и број деце која остварују право на туђу негу и помоћ.

Укупан број деце обухваћен материјалном подршком	2014.	2015.	2016.
Број деце чланова породице корисника НСП	43103	41403	39006
Број деце обухваћен правом на туђу негу и помоћ	1393	1701	1436
Број деце обухваћен правом на увећану туђу негу и помоћ	1065	1195	1016

¹⁰ Породични закон, чл. 85

4.2. Остваривање права на породични смештај

Услуга смештаја у складу са Законом обезбеђује се смештајем детета у сродничку, другу породицу, дом за смештај, у прихватилиште и друге врсте смештаја.¹¹ Пружањем услуга породичног смештаја деци и младима се привремено, до завршетка редовног школовања, обезбеђују нега, заштита и услови за оптималан развој у породичном окружењу. Породични смештај је доминантан вид заштите за децу, а пре свега за децу најмлађег узраста.

Током 2016. године на породичном смештају било је укупно 2.204 деце, односно 1.972 деце на дан 31.12.2016. Ако поредимо број деце на породичном смештају са претходном годином можемо видети да је он повећан за 28 деце што је процентуално изражено повећање од 1,3%. Старосна структура деце на породичном смештају се не мења током година, а најбројније су појединачне групације деце узраста од 6-14, а потом од 15-17 година.

Укупан број деце корисника породичног смештаја на евиденцији ЦСР (пренети и нови корисници) према узрасту и полу у току 2016. године										
Врста смештаја	0 - 2		3 - 5		6 - 14		15 - 17		Укупно	
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
Смештај у сродничку хранитељску породицу	5	5	4	10	119	106	68	97	196	218
Смештај у другу хранитељску породицу	72	77	115	97	511	488	204	226	902	888
Укупно по полу	77	82	119	107	630	594	272	323	1098	1106
УКУПНО	159		226		1224		595		2204	
Укупан број деце корисника породичног смештаја на евиденцији ЦСР (пренети и нови корисници) према узрасту и полу у току 2015. године										
Врста смештаја	0 - 2		3 - 5		6 - 14		15 - 17		Укупно	
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
Смештај у сродничку хранитељску породицу	1	1	8	3	104	112	47	64	160	180
Смештај у другу хранитељску породицу	79	69	116	99	517	521	183	252	895	941
Укупно по полу	80	70	124	102	621	633	230	316	1055	1121
УКУПНО	150		226		1254		546		2176	

¹¹ Закон о социјалној заштити, чл. 47

Од укупног броја деце која су боравила на породичном смештају, 333 или 15,1% су деца која су током извештајног периода примљена на смештај (нови корисници). Узрасна групација деце од 6 до 14 година која је најбројнија на смештају, доминира и када су у питању нови приједи.

Број деце за коју је у току 2016. године донето решење о смештају у породични смештај (нови корисници) према узрасту и полу										
Врста смештаја	0 - 2		3 - 5		6 - 14		15 - 17		УКУПНО	
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
Смештај у сродничку хранитељску породицу	3	4	6	6	19	23	5	7	33	40
Смештај у другу хранитељску породицу	29	41	24	31	55	53	10	17	118	142
Укупно по полу	32	45	30	37	74	76	15	24	151	182
УКУПНО	77		67		150		39		333	

Најчешћи разлози за издвајање деце из њихових породица када се ради о деци на породичном смештају, јесу неадекватно родитељско старање (занемаривање, злостављање, злоупотреба детета) и одсуство родитељског старања (околности када су родитељи преминули, непознати, лишени родитељског права, пословне способности, нису стекли пословну способност) или спреченост родитеља да врше родитељско право (одслужење затворске казне, болничко лечење, тешке болести, душевна обољења ...).

Породични смештај је током 2016. године прекинут за 239 деце што је 10,8% од укупног броја деце која су боравила на смештају у породицама током године. Најчешћи разлози за прекид породичног смештаја јесу оствареност услова за повратак детета у биолошку/сродничку породицу, 104 деце или 43,5% од укупног броја; затим осамостаљивање 43 деце или 17,9%, укупно 28 или 11,7% деце је изашло из хранитељске породице због неких од следећих разлога: ХП не може да задовољи потребе детета услед промена у психо-физичком стању хранитеља или корисника, услед утврђеног случаја занемаривања, насиља или сумње на насиље над дететом, незадовољавање функционалних стандарда или структуралних стандарда, због упућивања на усвојење за 26 деце или 10,8% је прекинут смештај у хранитељским породицама и због неких других неспецификованих разлога смештај у хранитељској породици је прекинут за 36 деце или 15%.

У складу са заступљеношћу разлога за прекид смештаја је и структура средине у коју су деца након смештаја у породици упућена, дакле најчешће је то биолошка породица (43%) и породица усвојитеља (10,5%), друга хранитељска породица (5,4%), сродничка (5,8%), у установу социјалне заштите је упућено после прекида смештаја у хранитељској породици 7,1% деце.

Број деце којима је у току 2016. године прекинут породични смештај према средини у коју су премештени					
Средина у коју су премештени	0 - 2	3 - 5	6 - 14	15 - 17	УКУПНО
Биолошка породица	9	11	57	26	103
Сродничка породица	2	1	2	9	14
Усвојитељска породица	10	10	5	0	25
Друга хранитељска породица	2	1	6	4	13
Установа за смештај корисника СЗ	0	0	7	10	17
Становање уз подршку	0	0	0	0	0
Самосталан живот	0	0	0	39	39
Смрт детета	0	0	0	1	1
Друго	3	0	9	15	27
УКУПНО	26	23	86	104	239

У 2016. години на евиденцијама ЦСР у Војводини налази се укупно 1.600 хранитељских породица, 1.411 имају децу на смештају док 189 породица има потврду о подобности за бављење хранитељством али током године нису имале дете на смештају. У односу на претходну годину број хранитељских породица је смањен за 58. Од значаја је да истакнемо проблем подршке хранитељским породицама, с обзиром да на територији АП Војводине имамо основан само један Центар за породични смештај и усвојење који покрива део територије, док у преосталом делу све послове у вези са хранитељством обављају стручни радници центара за социјални рад.

Број сродничких и других хранитељских породица на евиденцији ЦСР по годинама			
	2014.	2015.	2016.
Хранитељске породице у којима су смештена деца (укључујући и сродничке хранитељске породице)	1393	1400	1411
Хранитељске породице са потврдом о подобности за бављење хранитељством које чекају на смештај деце	201	258	189

Од укупног броја деце која су током 2016. године боравила на смештају у хранитељским породицама ЦСР је сачинио план сталности за 1.270 деце или процентуално изражено за 57,6% од укупног броја деце.

Број деце на породичном смештају за коју је у току 2016. године ЦСР сачинио план сталности	1270
---	------

4.3. Остваривање права на домски смештај

Закон предвиђа да се услуге домског смештаја пружају деци и младима чије се потребе не могу задовољити у оквиру биолошке, сродничке или хранитељске породице или кроз услуге у заједници, на основу одлуке органа старатељства или суда, до повратка детета или младе особе у биолошку породицу, односно до смештаја у сродничку или хранитељску породицу, усвојења или осамостаљивања.

Домским смештајем детету и младој особи се обезбеђује становање и задовољење основних животних потреба, здравствена заштита као и приступ образовању. Детету млађем од три године не обезбеђује се домски смештај, осим ако за то постоје нарочито оправдани разлози, с тим што на смештају не може провести дуже од два месеца, осим на основу сагласности министарства надлежног за социјалну заштиту.¹²

Током 2016. године различите облике домског смештаја користило је укупно 274 деце, а 249 деце је било на смештају на крају године. У анализи старосне структуре укупног броја деце на смештају уочава се да су најбројније појединачне групације деце узраста од 15-17, а потом од 6-14 година. Број деце на домском смештају је смањен у односу на претходну годину када је на смештају током године боравило укупно 310 деце.

Број деце корисника домског смештаја на евиденцији ЦСР (сви - пренети и нови корисници) према узрасту и полу у 2016. години										
Врста смештаја	0 - 2		3 - 5		6 - 14		15 - 17		УКУПНО	
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
Домови за смештај деце и младих - бивши домови за децу без родитељског старања	0	0	2	0	28	7	33	18	63	25
Домови за смештај деце и младих - бивши домови за децу са сметњама у развоју	3	4	5	8	34	34	45	20	87	66
Заводи за васпитање деце и младих	0	0	0	0	7	0	18	4	25	4
Мала домска заједница	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1
Други домови за смештај у систему СЗ - Домови за одрасле	0	0	0	1	0	0	0	1	0	2
Укупно по полу	3	4	7	9	69	41	97	44	176	98
УКУПНО	7		16		110		141		274	

¹² Закон о социјалној заштити, чл. 51 и чл.52

Број деце корисника домског смештаја на евиденцији ЦСР (сви - пренети и нови корисници) према узрасту и полу у 2015. години										
Врста смештаја	0 - 2		3 - 5		6 - 14		15 - 17		Укупно	
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
Домови за смештај деце и младих - бивши домови за децу без родитељског старања	0	2	1	1	23	10	34	24	58	37
Домови за смештај деце и младих - бивши домови за децу са сметњама у развоју	4	3	8	9	42	32	51	24	105	68
Заводи за васпитање деце и младих	0	0	0	0	5	0	19	2	24	2
Мала домска заједница	0	0	2	1	1	1	1	1	4	3
Други домови за смештај у систему СЗ	0	2	0	1	2	2	1	1	3	6
Укупно по полу	4	7	11	12	73	45	106	52	194	116
УКУПНО	11		23		118		158		310	

Број деце за коју је током године донето решење о пријему у установу за смештај је 52 (42 током 2015. године) што је 18,9% од укупног броја деце која су током године боравила на смештају. Узрасне групације деце 6-14 година и 15-17 које су најбројније на смештају, доминирају и када су у питању нови приједи.

Смештај у дому је током 2016. године прекинут за 27 деце што је 9,8% од броја деце која су током године боравила на смештају у установама. Најчешћи разлози за прекид смештаја су престанак потребе за смештајем због осамостаљивања, оствареност услова за повратак у биолошку/сродничку породицу детета као и престанак или обустава мере за децу која су на смештају у заводима за васпитање.

Од укупног броја деце која су током 2016. године боравила на домском смештају ЦСР је сачинио план сталности за 188 деце или процентуално изражено за 68,6%.

Број деце на домском смештају за коју је сачињен план сталности
--

188

Може се констатовати релативно велики број деце у прихватиљштима и прихватним станицама – 280, уз значајно повећање у односу на претходну годину када је на смештају у прихватиљштима и прихватним станицама боравило 189 деце. Смештај је прекинут за 167 деце или за 59,6% што говори о високој флукуацији корисника ове услуге, што је за очекивати имајући у виду њену сврху. Након смештаја у прихватиљшту највећи број деце се враћа у своју биолошку породицу (63 деце) или је упућен у хранитељску породицу (40 деце), дом (30 деце), итд.

Број деце смештене у току 2016. године у прихватилишта/прихватне станице према старости и полу										
Врста смештаја	Узраст								УКУПНО	
	0 - 2		3 - 5		6 - 14		15 - 17			
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
Прихватилиште за ургентну заштиту деце од насиља	3	2	4	1	8	0	2	7	17	10
Прихватилиште за децу и младе	12	9	10	11	53	26	47	54	122	100
Прихватна станица	0	0	0	1	16	6	3	5	19	12
Укупно по полу	15	11	14	13	77	32	52	66	158	122
УКУПНО	26		27		109		118		280	

Број деце на смештају у прихватилиштима/прихватним станицама току 2015. године према старости и полу										
Врста смештаја	Узраст								Укупно	
	0 - 2		3 - 5		6 - 14		15 - 17			
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
Прихватилиште за ургентну заштиту деце од насиља	1	0	1	0	2	2	0	3	4	5
Прихватилиште за децу и младе	6	4	5	3	25	19	10	5	46	31
Прихватна станица	4	1	3	4	30	24	20	17	57	46
Укупно по полу	11	5	9	7	57	45	30	25	107	82
УКУПНО	16		16		102		55		189	

Као што је већ претходно речено, Законом је прописано да се детету млађем од три године не обезбеђује домски смештај, осим ако за то постоје нарочито оправдани разлози, као и да на смештају не може провести дуже од два месеца, осим на основу сагласности Министарства. Из тог разлога евидентира се засебан податак о деци овог узраста на смештају у установама. У току 2016. године на смештају у установама било 20 деце млађе од 3 године, а дуже од 2 године у установи је боравило 13 деце овог узраста. Међутим, неопходно је даље радити на напретку у смислу поштовања дечијих права и примене наведених законских одредби.

Број деце узраста до навршене 3. године на евиденцији ЦСР, према дужини боравка у установи за смештај и полу						
Дужина боравка у установи за смештај	Број деце у 2015.	Број деце на дан 31.12. 2015.	Број деце у 2016.		Број деце на дан 31.12. 2016.	
			М	Ж	М	Ж
0 – 6 месеци	4	3	0	2	0	1
7 - 12 месеци	3	2	1	2	1	1
1 – 2 године	2	1	1	1	1	0
Преко 2 године	4	3	4	9	5	7
УКУПНО по полу	13	9	6	14	7	9
УКУПНО	13	9	20		16	

4.4. Усвојење

Најкомплетнији и најпотпунији вид заштите детета без родитељског старања јесте усвојење. Општа подобност за усвојење у току 2016. године је утврђена за 53 деце (за 56 деце у 2015. години, 80 деце у 2014. години), а усвојено је 28 деце 17 дечака и 11 девојчица (49 у току прошле године).

Година	2014.	2015.	2016.
Број усвојене деце	62	49	28

Број деце чији су усвојитељи страни држављани је 5 у 2016. години (у 2015. години било 7 таквих случајева, а 3 у 2014. години). Број деце са сметњама у развоју која су усвојена у току 2016. године је 4 (2015. године 7, 2 у 2014. години).

Истовремено, имамо број од 89 парова који чекају на усвојење, па се уочава значајан дисбаланс у овим подацима.

4.5. Старатељство

После усвојења старатељство представља најпотпунији вид заштите личности и интереса детета. Породични закон предвиђа стављање под старатељство детета без родитељског старања, у својству малолетног штићеника, при чему одлуку о стављању под старатељство доноси ЦСР као орган старатељства.

Током 2016. године, на евиденцији ЦСР налазило се 2.830 деце према којој су примењене мере старатељске заштите, што је за 1,8 % више у односу на претходну годину (2.779 деце под старатељством у претходној години).

Број деце са решењем о примени старатељске заштите на евиденцији ЦСР (сва деца - пренети и нови) према старости и полу				
Узраст	Укупно 2015.	Пол		Укупно 2016.
		м	ж	
0 - 2	154	101	88	189
3 - 5	275	131	119	250
6 - 14	1459	794	734	1528
15 - 17	891	413	450	863
УКУПНО	2779	1439	1391	2830

У току 2016. године за укупно 724 деце је донето решење о примени старатељске заштите (нови корисници), а најчешћи разлози за примену старатељске заштите када су деца у питању су неадекватно родитељско старање у 30% случајева, родитељи спречени да врше родитељску дужност у 15,8% случајева, итд. У чак 21% случајева се наводе „остали разлози“ за примену старатељске заштите.

Број деце за коју су у току 2016. године примењене мере старатељске заштите (<u>нови корисници</u> , сви облици старатељске заштите) према разлогу примене мере и полу			
Разлог примене мере старатељске заштите	Број деце		
	М	Ж	Укупно
Родитељи преминули	46	52	98
Родитељи непознати	2	0	2
Родитељи лишени родитељског права, односно пословне способности	56	43	99
Родитељи који нису стекли пословну способност	9	11	20
Родитељи спречени да врше родитељску дужност	65	50	115
Неадекватно родитељско старање	101	113	214
Насиље над дететом	9	15	24
Остале околности	84	68	152
УКУПНО	372	352	724

Више од половине деце има за старатеља познату особу (сродници и хранитељи). Ипак, и даље је број стручних радника ЦСР, који обављају послове старатеља деце веома висок и износи 41,7% у 2016. години. Највећи број деце која су под старатељством на смештају су у хранитељским породицама, потом у сродничким породицама, домском смештају...

Број деце под старатељством (сви облици старатељске заштите) на евиденцији ЦСР према врсти смештаја у 2016. (пренети и нови)	
Врста смештаја	Број деце
Сродничка породица - смештај код старатеља сродника или сродника без надокнаде	663
Сродничка хранитељска породица	329
Друга хранитељска породица	1428
Домски смештај	210
Прихватилиште	45
Колизијско старатељство - дете живи са родитељем	155
УКУПНО	2830

4.6. Вршење родитељског права

У надзору над вршењем родитељског прва ЦСР као орган старатељства реализује сложене услуге стручног социјалног рада у процени компетенција родитеља за старање о детету. Мера надзора над вршењем родитељског права се примењује кад родитељи неадекватно обављају родитељске дужности и на тај начин угрожавају развој и интересе детета.

Према Породичном закону, орган старатељства има могућност да реагује применом две врсте мера надзора над вршењем родитељског права, превентивног и корективног. Превентивни надзор орган старатељства обавља са циљем да омогући родитељима да врше родитељско право¹³ и корективни надзор са циљем исправљања родитеља у вршењу родитељских права.¹⁴

Примена мере превентивног надзора је у благом опадању у односу на претходну годину, па су у току 2016. године ЦСР донели укупно 311 решења о мерама превентивног надзора над вршењем родитељског права којим је обухваћено 367 деце (337 решења је донето 2015. године којима је обухваћено 367 деце).

¹³ Породични закон, чл. 79

¹⁴ Породични закон, члан 80

Број решења о мерама превентивног надзора над вршењем родитељског права и број деце обухваћене мером превентивног надзора			
	у 2014. години	у 2015. години	У 2016. години
Број решења о мерама превентивног надзора над вршењем родитељског права	310	337	311
Број деце према чијим родитељима су предузете мере превентивног надзора над вршењем родитељског права донетих у току године	383	432	367

Донето је и 141 решење о мерама корективног надзора где је обухваћено 228 деце, тако да можемо констатовати да је примена ове мере такође у благом опадању у односу на претходну годину (163 донетих решења претходне године). Такође се евидентира и значајно смањење у примени мере корективног надзора над управљањем имовином детета (9 мера у 2016. у односу на 44 мере у претходној години). Интересантно је истаћи да је повећан број донетих решења упућивања родитеља у саветовалишта у односу на рецимо 2014. годину, што може да се посматра као индикатор обухвата овом услугом и њеног коришћења. У сваком случају, с обзиром да је мера корективног надзора директно усмерена на родитеље праћење ових тенденција заслужује пажњу јер указује на изазове у примени ове мере у пракси, имајући у виду недовољну развијеност поменуте услуге у односу на потребе.

ЦСР је покренуто током године 175 поступака пред судом у вези са вршењем родитељског права, а 280 деце је обухваћено овим поступцима. Број поступака у укупном броју је значајно смањен за 41,2% у односу на претходну годину, при том, смањење се евидентира за све поступке у заштити деце.

Број решења о мерама корективног надзора над вршењем родитељског права						
Врста мере корективног надзора	у 2014.		у 2015.		У 2016.	
	Број решења	Број деце	Број решења	Број деце	Број решења	Број деце
Упозорење родитељима о недостацима у вршењу родитељских права	134	215	94	183	100	170
Упућивање родитеља на разговор у породично саветовалиште или у установу специјализовану за посредовање у породичним односима	15	26	25	49	32	46
Захтев родитељима да положи рачун о управљању имовином детета	24	36	44	56	9	12
УКУПНО	173	277	163	288	141	228

Број покренутих поступака пред судом од стране ЦСР у вези са вршењем родитељског права						
Врста поступка	у 2014.		у 2015.		у 2016.	
	Број поступака	Број деце	Број поступака	Број деце	Број поступака	Број деце
Предлог за лишење родитељског права	152	230	130	209	107	175
Предлог привремене мере у вршењу родитељског права	63	99	128	206	45	77
Покретање кривичног поступка у случајевима пропуста у вршењу родитељских права	18	32	14	20	18	23
Покретање поступка за заштиту права детета	35	54	26	41	5	5
УКУПНО	268	415	298	476	175	280

5.0. ПОСЛОВИ У ВРШЕЊУ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА

5.1. Породични односи

О пословима који се односе на породичне односе, ЦСР извештавају о броју спроведених поступака мирења и нагодби, којих је у току 2016. године спроведено 150 (340 у току 2015.), а располаже се и податком да је укупно 197 деце укључено у ове поступке. У оквиру послова који се односе на породичне односе спроведено је и 3.144 поступака процене за вршење родитељског права и 275 поступака процене споразумног предлога родитеља за вршење родитељског права.

Број спроведених поступака у породичним односима и број деце у току године						
Врста поступка	2014.		2015.		2016.	
	Број поступака	Број деце	Број поступака	Број деце	Број поступака	Број деце
Мирење	130	226	242	356	61	84
Нагодба	114	105	98	126	89	113
Процена за вршење родитељског права	2641	3608	3158	4316	3144	4336
Процена споразумног предлога родитеља	369	586	251	364	275	402

У току 2016. године, стручни радници ЦСР доставили су на захтев суда укупно 4.557 налаза и мишљења у поступцима у којима се одлучује о заштити права детета односно лишењу родитељског права (4.835 у 2015. години, 4.641 у 2014. години). У 2016. години овим поступцима обухваћено је 6.440 деце.

У поступцима који се воде према пунолетним корисницима обухваћено је у току 2016. године укупно 1.185 лица. Евидентно је значајно повећање броја поступака за издржавање од стране сродника као и учешћа центра у поступцима за лишење пословне способности.

Достављање налаза и стручног мишљења на захтев суда, у парницама у којима се одлучује о заштити права детета или о вршењу, односно лишењу родитељског права						
Поступак пред судом	у 2014.		у 2015.		у 2016.	
	Број налаза и мишљења	Број деце	Број налаза и мишљења	Број деце	Број налаза и мишљења	Број деце
Вршење родитељског права	2998	4132	3599	4.633	3231	4616
Регулисање личног односа детета и родитеља	776	1.206	632	812	828	1145
Извршни поступак у регулисању виђања детета и родитеља	68	88	64	86	60	83
Издржавање детета	435	638	229	339	127	170
Лишење родитељског права	125	181	111	162	112	204
Кривични поступак против родитеља због занемаривања и злостављања детета	103	155	31	45	27	42
Прекршајни поступак	102	112	115	120	142	139
Поступак за заштиту права детета	34	60	54	60	30	41
УКУПНО	4641	6572	4835	6257	4557	6440

Број захтева суда у поступцима који се односе на одрасле и старије у току године			
	у 2014.	у 2015.	у 2016.
Поступак пред судом	Број корисника	Број корисника	Број корисника
Супружничко издржавање	23	64	13
Издржавање других сродника	421	129	981
Поступак лишења пословне способности	170	73	183
Поступак враћања пословне способности	7	29	8
УКУПНО	687	295	1185

5.2. Послови заштите од насиља у породици

Феномен насиља у породици је предмет Породичног закона, али представља и кривично дело угрожавања интегритета, душевног здравља, или спокојства од стране једног члана (или више њих) према другим члановима породице. У марту 2013. године је донет Посебан протокол о поступању органа старатељства у случајевима насиља у породици, са циљем да се обезбеди целовита координаторска улога у реаговању на појаву насиља. Одредбама Посебног протокола је предвиђена обавеза ЦСР да исте године формирају интерне тимове за заштиту жртава насиља у породици и партнерским односима у оквиру ЦСР, и обавеза Републичког завода за социјалну заштиту да прати ефекте примене Протокола.

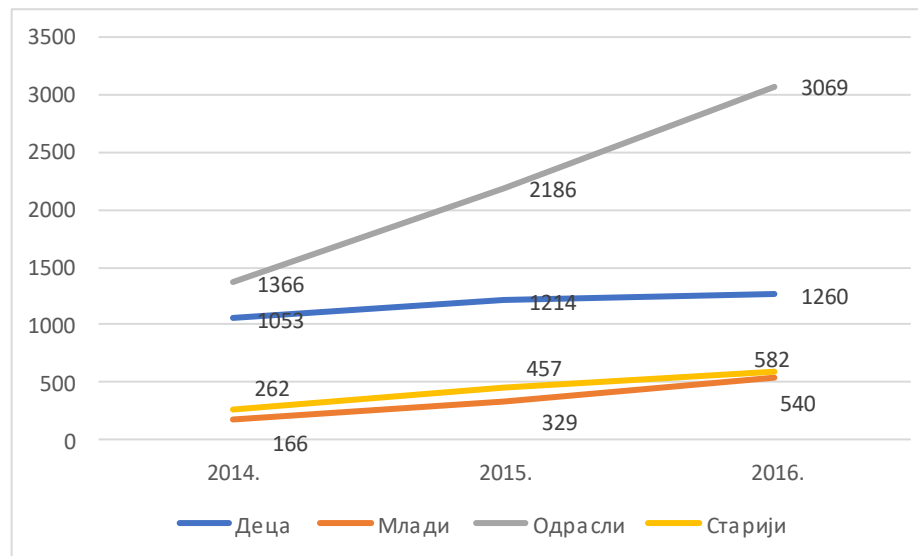
Обим и садржај појаве насиља над женама у породици и партнерским односима, као и начин поступања центара за социјални рад – органа старатељства указао је на потребу издавања посебног налога, као средства за појачавање активности у реаговању на ову појаву и активности на организовању помоћи и подршке жртвама насиља у породици као и предузимања одговорности органа старатељства у доследном спровођењу обавеза органа старатељства прописаних законом, подзаконским актима и утврђених општим и посебним протоколима из ове области.

У складу са напред наведеним, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања издало је налог број: 551-00-00385/2016-14 од 03.08.2016. године којим се обавезују ЦСР – органи старатељства да сваког 01. и 15. у месецу писаним путем обавештавају Републички завод за социјалну заштиту и Покрајински завод за социјалну заштиту о свим пријављеним случајевима насиља у породици и предузетим мерама интервенције. Сваког 01. у месецу за претходни месец Покрајински завод за социјалну

заштиту Покрајинском секретаријату за социјалну политику, демографију и равноправност полова доставља статистичке извештаје о поступању центара за социјални рад, са територије своје надлежности, у свим пријављеним случајевима насиља у породици.

01. јуна 2017. године ступио је на снагу Закон о спречавању насиља у породици. Закон предвиђа низ новина укључујући и могућност изрицања хитних мера од стране полицијских службеника, као и строже мере према оним који не примењују прописе на одговарајући начин и то дисциплинску одговорност за носиоце правосудних функција и прекршајну за полицијске службенике. Превиђена је и прекршајна одговорност за државне органе који не буду пријављивали насилнике.

У току 2016. године у ЦСР у Војводини је евидентирано укупно 5.451 пријава породичног и партнерског насиља (4.186 у току прошле године, 2.847 у 2014.), што је значајно повећање од 30,2%. Повећање броја жртава насиља се иначе евидентира у дужем протеклом периоду. Повећање броја жртава насиља се евидентира у свим узрасним групацијама: деце, младих, одраслих и старијих. Најчешће место одвијања насиља је биолошка породица (у 5.055 случајева насиља).

Број пријављених случајева породичног и партнерског насиља у току 2016.године према старости жртве и врсти породице (према подацима интерног тима ЦСР)					
Врста породице	Број жртава насиља према старости				
	Деца	Млади	Одрасли	Старији	Укупно
Биолошке породице	1226	527	2753	549	5055
Усвојитељске породице	0	1	0	0	1
Хранитељске породице (сродничке и друге хранитељске породице)	7	1	189	4	201
Друге породице	27	11	127	29	194
УКУПНО	1260	540	3069	582	5451

Прикупљени подаци о врсти доминантног облика насиља говоре да је физичко насиље доминантно, тако да је скоро половина жртава угрожена овим видом насиља, а разлог томе је вероватно и чињеница да је овај вид насиља највидљивији и самим тим најчешће пријављен. Затим следе остали облици: психичко насиље, занемаривање, сексуално и други облици. Тенденција да је физичко насиље доминантно је присутна константно током година. Интересантан је податак да је драстично увећан број пријава за психичко насиље у односу на 2015. и 2014. годину (2.709 пријава у 2016. години, 1.642 пријаве у 2015, у односу на 843 пријаве у 2014. години). Ова тенденција се уочава пре свега у групацији одраслих и старијих жена – у питању је у највећем уделу партнерско насиље.

Број пријављених случајева породичног насиља у току 2016.године (према подацима интерног тима ЦСР) према доминантној врсти насиља, старости и полу жртве насиља									
Доминантна врста насиља	Старост жртве насиља								УКУПНО
	Деца		Млади		Одрасли		Старији		
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	
Физичко насиље	147	180	52	229	152	1110	56	173	2099
Сексуално насиље	8	52	0	7	0	33	0	2	102
Психичко насиље	274	324	61	165	239	1368	71	207	2709
Занемаривање	125	151	5	19	2	6	21	20	349
Економско насиље	0	1	1	3	5	85	2	24	121
Друго	1	3	0	0	20	43	0	3	70
УКУПНО	555	711	119	423	418	2645	150	429	5450

Број пријава породичног насиља у току 2015. године (према подацима интерног тима ЦСР) према доминантној врсти насиља, старости и полу жртве насиља									
Доминантна врста насиља	Старост жртве насиља								Укупно
	Деца		Млади		Одрасли		Старији		
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	
Физичко насиље	190	183	36	144	163	1045	64	175	2000
Сексуално насиље	9	37	0	4	3	13	0	3	69
Психичко насиље	186	226	30	100	172	747	48	133	1642
Занемаривање	201	185	1	1	1	1	0	9	399
Економско насиље	0	0	2	4	2	14	3	8	33
Друго	2	1	2	4	10	12	7	7	45
УКУПНО	588	632	71	257	351	1832	122	335	4188

У највећем уделу починиоци су партнери жртве, а затим родитељи деце која трпе насиља, син/ћерка жртве, други члан породице или крвни сродник...Најмање је евидентираних случајева насиља од стране хранитеља/старатеља жртве.

Број починилаца насиља у породици евидентираних у 2016.години, према односу/сродству са жртвом насиља			
Починилац насиља према односу са жртвом	Број починилаца		Укупно починилаца
	М	Ж	
Родитељ	602	314	916
Брат/сестра	114	36	150
Син/ћерка	396	144	540
Партнер једног од родитеља	44	4	48
Други члан породице или крвни сродник	185	116	301
Хранитељ/ старатељ	5	1	6
Брачни/ ванбрачни партнер	1820	487	2307
Неко други	51	43	94
УКУПНО	3217	1145	4362

ЦСР у случајевима насиља над децом и пунолетним жртвама предузима поступке у циљу њихове заштите (издвајање жртве, покретање судских поступака, пружање материјалне, правне или стручно саветодавне подшке и помоћи детету и родитељу у ЦСР, упућивање на друге услуге и корективни надзор у заштити деце). Из расположивих података видимо да и када су деца и када су пунолетне жртве у питању највећи број поступака је предузето са циљем пружања материјалне, правне или стручно саветодавне подшке и помоћи детету и родитељу у ЦСР, односно жртви насиља, у питању је удео од преко 60% жртава када су предузети ови поступци.

Поступци које је ЦСР предузимао у току 2016.године у случајевима заштите деце од насиља у породици				
Врста поступка	Укупно у 2015.	Број деце		Укупно
		М	Ж	
Издавање - број деце која су издвојена сама из породице	54	30	36	66
Издавање - број деце која су из породице издвојена заједно са ненасилним родитељем	159	75	75	150
Покретање поступака пред судом	77	34	41	75
Пружање материјалне, правне или стручно саветодавне подшке и помоћи детету и родитељу у ЦСР	547	502	577	1079
Упућивање детета и родитеља на услуге других одговарајућих установа	96	64	101	165
Упозоравање родитеља на недостатке у вршењу родитељског права - корективни надзор	95	42	59	101
Нешто друго	68	33	73	106
УКУПНО	1096	780	962	1742

Поступци које је ЦСР предузимао у току 2016.године у случајевима заштите пунолетних жртава породичног насиља									
Врста поступка	Укупно у 2015.	Старост корисника							
		Млади		Одрасли		Старији		Укупно у 2016.	
		М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
Издавање жртве насиља из породице	214	1	40	0	192	3	18	4	250
Покретање поступака пред судом	98	3	12	5	92	8	27	16	131
Пружање материјалне, правне или стручно саветодавне подшке жртви насиља у ЦСР	1839	96	375	319	2054	132	365	547	2794
Упућивање жртве насиља на услуге других одговарајућих установа	258	9	53	33	265	22	62	64	380
Нешто друго	81	6	15	4	62	2	18	12	95
УКУПНО по полу	2490	115	495	361	2665	167	490	643	3650
УКУПНО	2490	610		3026		657		4293	

Обим послова ЦСР у заштити од насиља у породици је повећан и као што се може видети из табеле која следи, на захтев суда односно тужиоца, ЦСР су доставили укупно 776 налаза и мишљења о сврсисходности изрицања мере за заштиту од насиља у породици (495 током 2015., 461 током 2014. године). 297 налаза и мишљења центар је дао у кривичним поступцима за заштиту од насиља у породици, што је евидентно значајно смањење (416 током 2015, 205 током 2014. године).

Број достављених налаза и мишљења, на захтев суда односно тужиоца о сврсисходности мере заштите од насиља у породици.	2014. год	2015.год	2016. год
		461	495
Број достављених налаза и мишљења суду у кривичном поступку за заштиту од насиља у породици	205	416	297

По службеној дужности ЦСР је покренуо током 2016. године укупно 349 поступака за заштиту жртава од насиља што је нешто више него прошле године (310 покренутих поступака у 2015. години, 547 у 2014. години), а што је 6,4% од укупног броја пријава за насиље у ЦСР. Најчешћи видови реаговања ЦСР у ситуцијама породичног насиља су покретање поступака за изрицање мере заштите од насиља у породици (210 покренутих поступака) и подношење кривичне пријаве против починилаца насиља (65 поднетих кривичних пријава).

Број поступака за заштиту жртава од насиља које је ЦСР покренуо према суду, по службеној дужности у 2016.години, према врстама поступка и старости жртве						
Врста поступка	Укупно у 2015.	Старост жртве насиља				УКУПНО у 2016.
		Деца	Млади	Одрасли	Старији	
Поступак за изрицање мере заштите од насиља у породици	181	32	32	100	46	210
Поступак за потпуно лишавање родитељског права	44	41				41
Поступак за делимично лишавање родитељског права	17	20				20
Кривична пријава	52	21	4	32	8	65
Поступак за доношење привремене мере принудног лечења	4	0	0	3	3	6
Поступак за заштиту права детета	12	7				7
УКУПНО	310	121	36	135	57	349

Против члана породице који врши насиље суд може одредити једну или више мера заштите од насиља у породици, којом се привремено забрањује или ограничава одржавање личних односа са другим чланом породице. Од стране суда изречено је укупно 682 мера (524 у 2015. години, 350 мера током 2014.), а судећи према расположивим подацима, најчешће суд изриче меру забране даљег узнемиравања члана породице и забране приближавања члану породице.

Број изречених мера заштите од насиља у породици у ЦСР у 2016.години према врсти мера		
Врста мере	2015.	2016.
Издавање налога за исељење из породичног стана или куће без обзира на право својине/закупа непокретност	22	33
Издавање налога за усељење у породични стан или кућу без обзира на право својине/закупа непокретности	1	2
Забрана приближавања члану породице на одређеној удаљености	165	221
Забрана приступа у простор око места становања или места рада члана породице	135	123
Забрана даљег узнемиравања члана породице	201	303
УКУПНО	524	682

Феномен вршњачког насиља није нова појава али се као нови податак прати и извештава од стране ЦСР. Тако је ЦСР У Војводини током 2016. године упућено 310 пријава за вршњачко насиље што је у нивоу са прошлогодишњим податком (320 пријава у 2015.)

Број пријава упућених ЦСР у току године о вршњачком насиљу деце (до 18.година)	2015.год	2016.год
	320	310

5.3. Послови заштите малолетника

ЦСР ради са корисничком групом деце која чине кривична дела или прекршаје, односно која су, према Закону о социјалној заштити, у сукобу са родитељима, старатељем и заједницом и својим понашањем угрожавају себе и околину. ЦСР као орган старатељства у овој области заштите делује заједно са судом, полицијом, системом образовања и другим актерима.

Током 2016. године, у укупном броју од 62.515 деце евидентирано је 6.066 деце са проблемима у понашању и у сукобу са законом.

У формату за извештавање имамо на располагању одвојене податке о деци и малолетницима са проблемима у понашању (деца са проблемима у понашању у школи, са родитељима, старатељем и заједницом и која својим понашањем угрожавају себе и околину, као и деца која се суочавају с тешкоћама због злоупотребе алкохола, дрога или других опојних средстава) и деци и малолетницима у сукобу са законом (која су у судској процедури због вршења кривичних дела или прекршаја). Такође, на располагању су нам за праћење и подаци о броју кривично неодговорне деце са проблемима у понашању и у сукобу са законом као и подаци о броју деце у овим категоријама која по први пут чине наведене проблеме тј. улазе у систем као новоевидентирана и о броју деце која понављају дела тј. рецидивирају. Број деце и малолетника у овим корисничким групама у 2016. години може се видети у табелама које следе.

Малолетници са проблемима у понашању на евиденцији ЦСР у 2016. години према старости		
Старосна структура	Новоевидентирани	Пренети
до 14. година (кривично неодговорна деца)	362	194
14 - 15	368	187
16 - 17	466	228
18 - 20	124	148
Укупно	1320	757
УКУПНО	2077	
Малолетници у сукобу са законом на евиденцији ЦСР у 2016. години према старости		
Старосна структура	Новоевидентирани	Пренети
до 14. година (кривично неодговорна деца)	229	71
14 - 15	463	200
16 - 17	1122	722
18 - 20	345	777
Укупно	2159	1770
УКУПНО	3929	

Укупан број малолетника у сукобу са законом са рецидивом - поновљена кривична дела и поновни захтев суда/тужилаштва, у 2016. години	777
--	------------

Такође, могуће је сагледати и податак о броју малолетника према изреченим појединим васпитним мерама и кривичним санкцијама.

Број малолетника на евиденцији ЦСР у току године према полу - сва деца (и пренети и нови)				
Број малолетника	Укупно у 2015.	М	Ж	Укупно у 2016.
Број малолетника са изреченим васпитним налогом	235	221	37	258
Број малолетника са изреченом васпитном мером посебне обавезе	596	466	20	486
Број малолетника са изреченом мером појачаног надзора	535	346	32	378
Број малолетника са мером упућивања у васпитну установу	20	20	0	20
Број малолетника са мером упућивања у васпитно-поправни дом	76	34	0	34
Број малолетника и млађих пунолетних лица са изреченом казном малолетничког затвора	9	25	2	27

6.0. ОСТАЛИ ПОСЛОВИ ЦСР

У оквиру осталих послова у ЦСР, на захтеве грађана издато је укупно 33.377 различитих уверења, па се може рећи да је у просеку сваком седмом кориснику услуга ЦСР издато неко од уверења у ЦСР.

Поред тога, ЦСР су доставили за потребе других институција (изузимајући овде суд), укупно 9.080 налаза и мишљења или у просеку за сваког 24-тог корисника. Налаз и мишљење достављају се ради упућивања корисника на коришћење услуга у другим установама и организацијама или када је потребно предочити резултате процене за потребе других институција (образовних, здравствених, полиције, локалне самоуправе...). Највећи број налаза и мишљења је сачињен за децу и одрасле кориснике ЦСР, а гледано према врсти институције, за потребе других установа социјалне заштите, локалних самоуправа и полиције.

Број издатих уверења грађанима	2014. год	2015. год	2016. год
	26509	31066	33377

Број достављених налаза и мишљења другим институцијама и организацијама у току године						
Врста институције	Број налаза и мишљења					Укупно 2016.
	Укупно 2015.	за децу	за младе	за одрасле	за старије	
Школа или предшколска институција	746	576	73	6	0	655
Здравствене установе	619	192	90	254	117	653
Установе социјалне заштите	2570	256	195	686	1204	2341
Други центри за социјални рад	994	467	160	349	120	1096
Полиција	962	365	171	661	138	1335
Служба за запошљавање	45	0	16	60	0	76
Удружења грађана	37	15	21	15	8	59
Локална самоуправа	755	199	65	308	79	651
Интер-ресорна комисија	666	623	20	6	2	651
Друго	1245	519	147	742	155	1563
УКУПНО	8639	3212	958	3087	1823	9080

7.0. УСЛУГЕ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

Према Закону о социјалној заштити услуге социјалне заштите могу се поделити на услуге процене и планирања, услуге смештаја корисника, дневне услуге у заједници, услуге подршке за самосталан живот и саветодавно-терапијске и социјално-едукативне.

ЦСР у вршењу јавних овлашћења пружа услуге процене и планирања, а може пружати и друге услуге социјалне заштите у оквиру своје посебне организационе јединице, уколико поседује лиценцу за пружање одређене услуге и ако у локалној заједници нема другог овлашћеног пружаоца услуге социјалне заштите.¹⁵ У овом делу извештаја, конкретно везано за дневне услуге у заједници, услуге подршке за самосталан живот и саветодавно терапијске услуге, приказан је број корисника који су од стране ЦСР упућени на коришћење наведених услуга. Истичемо да наведене податке о броју корисника услуга треба узети са резервом, с обзиром да постоји

¹⁵ Закон о социјалној заштити, чл. 122

значајан број корисника који су обухваћени овим услугама које нису лиценциране или нису упућени од стране ЦСР на услугу, па их ЦСР у свом формату није ни приказао.

7.1. Неодложне интервенције које пружа ЦСР

ЦСР пружа непосредно и у сарадњи са другим службама и организацијама у локалној заједници услуге неодложних интервенција. Ове услуге пружају се када је потребно да се заштити дете, одрасла или старија особа и када треба предузети мере за осигурање безбедности, када је угрожено здравље, развој или живот особе којој је потребна заштита. Највећи број услуга које је ЦСР пружио у виду неодложних интервенција односио се на заштиту одраслих, затим на заштиту деце, старијих, а најмањи број предузетих интервенција је био у заштити младих, укупно 2.010 неодложних интервенција током године (1.654 током 2015. године, 1.491 током 2014.). У укупном броју повећан је број неодложних интервенција у односу на прошлу годину за све узрасне групације.

Број предузетих неодложних интервенција у извештајном периоду по годинама			
Узраст корисника	Број интервенција у 2014.	Број интервенција у 2015.	Број интервенција у 2016.
За децу	745	560	675
За младе	117	120	148
За одрасле	442	725	874
За старије	187	249	313
УКУПНО	1491	1654	2010

7.2. Дневне услуге у заједници

Дневне услуге у заједници као што су дневни боравак, помоћ у кући и свратиште, обухватају активности које подржавају боравак корисника у породици и непосредном окружењу. Обезбеђење ових услуга је у надлежности јединица локалних самоуправа.

Најразвијенија је услуга помоћи у кући коју користи највећи број корисника. Најбројнији корисници ове услуге су старије доби, а затим одрасли корисници са инвалидитетом. Деца и млади најчешће користе услуге дневног боравка за децу и младе са сметњама у развоју, услугу личног пратиоца као и помоћи у кући. Податак о значајном броју од 3.041 корисника неких „других“ услуга које подржавају боравак корисника у породици и непосредном окружењу указује на широк варијабилитет подршке која се у пракси реализује за кориснике у свакодневним животним дневним активностима али није препозната у оквирима услуга које су стандардизоване.

Број корисника који су у току године упућени на коришћење дневних услуга заједници						
Врста услуге	Укупно 2015.	Узраст корисника				Укупно 2016.
		Деца	Млади	Одрасли	Старији	
Дневни боравак за децу и младе са сметњама у развоју	231	206	68	-	-	274
Дневни боравак за децу и младе са телесним инвалидитетом	4	15	12	-	-	27
Дневни боравак за децу и младе са проблемима у понашању	174	28	0	-	-	28
Дневни боравак за одрасле са инвалидитетом	15	-	-	69	0	69
Дневни боравак за старије	751	-	-	-	0	378
Помоћ у кући за децу и младе са сметњама у развоју и инвалидитетом	70	60	15	-	-	75
Помоћ у кући за старије и одрасле	2284			202	1768	1970
Свратиште за децу улице	55	23	1			24
Свратиште за одрасле и старије	0	-	-	0	0	0
Лични пратилац детета	184	196	-	-	-	196
Друге услуге које подржавају боравак корисника у породици и непосредном окружењу	459	3	22	97	199	3041

7.3. Услуге подршке за самостални живот

Услуге подршке за самосталан живот пружају се појединцу да би се његове могућности за задовољење основних потреба изједначиле са могућностима осталих чланова друштва, да би се побољшао квалитет живота и да би могао да води активан и самосталан живот у друштву. Ове услуге обезбеђују јединице локалне самоуправе, осим ако Законом није предвиђено да их обезбеђује Република.

У оквиру нашег система социјалне заштите развијене су услуге које су намењене младим особама у процесу осамостаљивања и особама са инвалидитетом (становање уз подршку), као и услуга персоналне асистенције за особе са инвалидитетом. ЦСР извештавају и о броју корисника неких других услуга које се могу подвести под услуге подршке за самосталан живот тј. подршке неопходне за активно учешће корисника у заједници.

Укупан број корисника ових услуга током 2016. године је 168, при чему имамо у ствари највећи број корисника „неких других“ услуга које нису спецификоване у самој класификацији. Услугу персоналне асистенције је користило 19 корисника, становање уз подршку за

младе који се осамостаљују је услуга која је обухватила током 2016. године само 4 младе особе, а становање уз подршку за особе са инвалидитетом само 4 корисника.

Број корисника који су у току године упућени на коришћење услуга подршке за самосталан живот					
Врста услуге	Укупно 2015.	Узраст корисника			Укупно 2016.
		Деца и млади	Одрасли	Старији	
Становање уз подршку за младе који се осамостаљују	19	4	-	-	4
Становање уз подршку за особе са инвалидитетом	2	0	0	0	0
Персонална асистенција	51	3	10	6	19
Друге врсте подршке неопходне за активно учешће корисника у друштву	115	57	63	25	145
УКУПНО	187	64	73	31	168

7.4. Саветодавно-терапијске и социо-едукативне услуге

Саветодавно-терапијске и социо-едукативне услуге пружају се као вид помоћи појединцима и породицима које су у кризи, ради унапређивања породичних односа, превалазилажења кризних ситуација и стицања вештина за самосталан и продуктиван живот у друштву. Ове услуге обезбеђује јединица локалне самоуправе, Аутономна Покрајина односно Република.

Током 2016. године саветодавно терапијске и социо едукативне услуге користило је 5.117 корисника. Највећи број је користио услуге у категорији „Друге саветодавне и едукативне услуге и активности“, које нису спецификоване у расположивој класификацији (2.514), затим породичне терапије (2.200), а потом следи број корисника који је евидентиран у оквиру услуге медијације (403 корисника).

Број корисника који су у току године упућени на коришћење саветодавно терапијских и социо-едукативних услуга који су реализовани ван ЦСР или у посебној јединици ЦСР						
Врста услуге	Укупно у 2015.	Узраст корисника				Укупно у 2016.
		Деца	Млади	Одрасли	Старији	
Породична терапија	2480	232	295	1460	213	2200
Медијација	340	77	24	273	29	403
Друге саветодавне и едукативне услуге и активности	1521	726	361	1120	307	2514
УКУПНО	4341	1035	680	2853	549	5117

7.5. Услуге интензивне подршке породици

Једна од новијих услуга подршке биолошкој породици која је конципирана у нашем систему јесте услуга породичног сарадника. Ова услуга има за циљ да превенира измештање деце из природних породица и пружи подршку повратку детета у породицу. Услуга је пре свега усмерена на превенцију занемаривања и злостављања деце у породицама и на унапређење капацитета родитеља кроз стицање нових знања и вештина у области родитељства, животних вештина, партнерских и других односа. У процес пилотирања ове нове услуге било је укључено пет установа, и једна од њих са територије АП Војводине (Дом за децу „Дечије село“ у Сремској Каменици). Након престанка пројектног финансирања обезбеђење ове услуге је у надлежности јединица локалних самоуправа. У току 2016. године услугу породичног сарадника је користило 50 породица са 115 деце.

Број породица упућених на услуге Породичног сарадника у току 2016. године	
Број породица	50
Број деце	115

8.0. ЗАКЉУЧЦИ

Предмет овог извештаја је анализа рада ЦСР са територије АП Војводине, за 2016. годину. Анализирани су капацитети ЦСР по питању људских ресурса, обим послова које ЦСР обавља у остваривању права и спровођењу мера социјалне заштите, карактеристике циљних група корисника у систему социјалне заштите, као и обим послова ЦСР као пружаоца услуга. Анализа је урађена на основу појединачних годишњих извештаја о раду које ЦСР достављају Покрајинском заводу за социјалну заштиту и података из базе извештаја Републичког завода за социјалну заштиту.

Структурни капацитети ЦСР

- ЦСР врши јавна овлашћења, и обавља послове по Закону о социјалној заштити, Породичном закону и другим законима и подзаконским актима. Мрежу ЦСР у АП Војводини чини укупно 41 ЦСР (38 градских/општинских и 3 међуопштинска).
- ЦСР као установа и део система у обавези је да одговори на изазове у погледу испуњења прописаних стандарда рада, побољшања професионалних капацитета својих запослених и квалитета и ефеката рада са корисницима. Ово су све за ЦСР

велики изазови у околностима које имамо, а то су: стално присутан тренд повећања броја корисника, недовољни ресурси у заједници у смислу недостајућих услуга пре свега, као и врло често неразвијене међусистемске сарадње и координације али и недовољни људски ресурси у самим ЦСР, а посебно у актуелним околностима када је на снази Уредба о забрани запошљавања која не дозвољава попуњавање упражњених радних места и запошљавање нових радника.

- Потребно је указати на високу радну оптерећеност запослених у ЦСР у актуелним околностима уз константно присутан тренд повећања броја корисника услуга система социјалне заштите (у односу на прошлу годину евидентира се повећање од 3,6%). У протеклој 2016. години у ЦСР у Војводини на пословима јавних овлашћења било је запослено и ангажовано укупно 826 радника и 323 радника на пословима пружања услуга - домско одељење ЦСР, службе помоћи у кући, дневни боравци, саветовалишта и слично (одређени број ових радника су ангажовани и на пословима јавних овлашћења а поред тога и у оквиру услуге коју ЦСР пружа).
- Локалне самоуправе у Војводини у 2016. години учествовале су у финансирању 31,4% радника на пословима јавних овлашћења, а удео финансирања републичког буџета је 68,5%. Локални буџет у значајној мери партиципира у финансирању стручног кадра, па је тако стручни кадар је финансиран из буџета ЛС у уделу од 17% у односу на укупан број запослених стручних радника на пословима јавних овлашћења.
- Поред 826 запослених на пословима јавних овлашћења, на пословима пружања услуга где се ЦСР појављује као пружалац услуге било је ангажовано укупно 323 радника (међу којима има ангажованих и на пословима јавних овлашћења а поред тога су ангажовани и у оквиру услуге коју ЦСР пружа). Од тог укупног броја 11,1% финансирала је република и 88,8% локална самоуправа. У питању су запослени који су ангажовани на пружању услуга из мандата локалне самоуправе – службе помоћи у кући, дневни боравци, саветовалишта... и једно домско одељење при ЦСР Нови Кнежевац (чији кадар је финансиран са републичког нивоа).
- Посматрајући расположиве податке о стручном усавршавању запослених на основу годишњих извештаја о раду, можемо рећи да неког значајнијег унапређења нема у овој области бар када је планирање стручног усавршавања у питању, с обзиром да као и прошле године једна трећина ЦСР пријављује да нема годишњи план који се односи на ову област. Број запослених који је у 2016. био укључен у различите облике стручног усавршавања је негде на истом нивоу као претходне године, а највећи број стручних радника присуствовао је акредитованим програмима обуке. Анализом података о програмима обуке за којима стручни радници имају потребу, можемо да закључимо да су то програми који имају за циљ унапређење знања и вештина у специфичним областима као што су превенција и заштита од насиља у породици – рад са жртвама и рад са насилницима, затим вештине преговарања и медијације, комуникације. Али евидентно је да доминира потреба и за обукама које се баве превенцијом стреса и професионалног изгарања, што јесте значајан показатељ високог радног оптерећења и професионалног притиска који трпе запослени у нашем систему.
- Физичка приступачност објеката ЦСР као један од основних елемената доступности услуга ЦСР је на релативно ниском нивоу, а унапређења у овој области захтевају значајна улагања.

- Постојање и поштовање процедура рада јесу неки од предуслова квалитета услуга, а о постојању процедура за разматрање притужби грађана позитивно се изјаснило тек нешто више од половине ЦСР. Право на притужбу једно је од права које је кориснику социјалне заштите гарантовано Законом о социјалној заштити, и сви пружаоци услуга у систему па и ЦСР би требало да имају прописане процедуре поступања по притужбама грађана.

Подаци о корисницима

- Током 2016. године у ЦСР у Војводини евидентирано укупно 217.056 корисника, што је повећање од 3,6% у односу на 2015.
- У узрасној структури корисника нема значајнијих промена током последњих година – одрасла лица су константно најбројнији корисници и њихово учешће креће се око половине од укупног броја: одрасли чине 50% укупног броја корисника ЦСР, затим следе деца са учешћем од 28,6%, старије особе 13,3% и млади као најмања групација од 7,9%.
- У родној структури укупног броја корисника учешће жена је нешто мало веће и износи 52,6%.
- Од укупног броја од 217.679 корисника током године, 70.197 је било обухваћено радом водитеља случаја, односно 34.806 породица. Преостали број корисника јесу корисници права НСП, туђе неге и помоћи и једнократне новчане помоћи (70.197 током 2016. године).
- Пребивалиште корисника као податак нам говори посредно о степену доступности услуга система социјалне заштите, а посебно посматрајући га у светлу налаза различитих истраживања која говоре о неповољнијем положају становништва руралних подручја када је у питању приступ јавним услугама. У односу на обележје пребивалишта корисника подаци су евидентирани за све кориснике, а број корисника са градског подручја је само нешто мало већи (50,5%) у односу на кориснике из неградских средина, што нам говори о позитивним показатељима бар кад је у питању географска доступност услуга социјалне заштите – пре свега услуга ЦСР.
- У току 2016. године евидентирано је укупно 62.515 деце корисника ЦСР (60.657 током 2015. затим 58.061 током 2014. године). На основу наведених података можемо говорити о константној тенденцији пораста броја деце која су из различитих разлога у систему социјалне заштите. Подаци о броју деце корисника услуга система социјалне заштите могу се видети у графику који следи.
-
- Најбројнија су деца која су у систему социјалне заштите због социо-материјалне угрожености односно чије су породице корисници НСП или неких других материјалних давања (41.900 деце припада овој корисничкој групи). Затим следе деца чији се родитељи споре око начина вршења родитељског права, деца са проблемима у понашању и у сукобу са законом, деца ОСИ, деца жртве насиља и занемаривања, деца под старатељством

- Подаци о укључености у образовни систем су добијени за 45.709 деце, или за 73,1% од укупне популације деце на евиденцији ЦСР. Посебно је значајно истаћи податак да чак 10,8% деце која користе услуге ЦСР, није уопште укључено у образовни систем, а да за још 22,2% деце ЦСР нема податке о врсти школе коју дете похађа.
- У току 2016. године евидентирано је укупно 155.164 пунолетних корисника, што је за 3,8% више него претходне године (149.399 током 2015. године, 147.303 у 2014. години). Број пунолетних корисника социјалне заштите током година расте, као и када је број деце у питању, а при том је број пунолетних корисника за 2,5 пута већи у односу на број деце на евиденцијама ЦСР.
- Најбројнија групација пунолетних корисника ЦСР су материјално угрожене особе (106.724 корисника). Ово је уједно и најчешће обележје свих узрасних групација, осим код старијих преко 80 година код којих је најчешће обележје потреба за домским смештајем и другим услугама социјалне заштите. У групи материјално угрожених корисника је највише одраслих од 26 до 64 године (81.571) и младих особа од 18 до 25 година (12.535), затим старијих од 65 до 79 година (11.388). Следећа по бројности корисничка група јесу особе са инвалидитетом, затим особе које су корисници домског смештаја и других услуга социјалне заштите у локалној заједници, итд.
- У току 2016. године услуге ЦСР користило је укупно 21.069 особа са инвалидитетом - деце, младих, одраслих и старијих, а око 18% услугу смештаја (прихватилишта, домског смештаја или у сродничкој породици и хранитељској породици). Породични смештај је доминантна врста смештаја када су деца у питању док је код других узрасних групација то домски смештај.
- У току 2016. године је евидентирано је 200 повратника у процесу реадмисије који су користили неку врсту подршке система социјалне заштите а у односу на расположиве податке из претходних година можемо говорити о константном порасту броја корисника у овој категорији. ЦСР је пружио услуге и за 144 лица без држављанства, најчешће смештај деце у прихватилишта и мера привремене старатељске заштите.

Одлучивање у вршењу јавних овлашћења за пунолетене кориснике

- У области пружања материјалне подршке евидентно је смањење броја захтева грађана је у односу на 2015. годину за све видове материјалне подршке, изузимајући једнократну новчану помоћ.
- У Војводини је током 2016. године на породичном смештају, у установама социјалне заштите и малим домским заједницама било укупно 7.557 пунолетних корисника – младих, одраслих и старијих (7.349 током 2015. године, 7.233 током 2014.). Дакле укупни број корисника смештаја је повећан у односу на 2015. годину за 2,8%.

- Старатељском заштитом у 2016. години је обухваћено 3.890 пунолетних лица, и привременим старатељством 2.205 лица, а 1.876 су нови поступци односно број корисника који су током године обухваћени старатељском заштитом. Број штићеника под непосредним старатељством ЦСР је 1.739 што је сигурно значајно оптерећење за стручне раднике ЦСР.

Одлучивање у вршењу јавних овлашћења за малолетне кориснике

- Број деце у породицама које су користиле право на новчану социјалну помоћ у 2016. години је 39.006, а још 2.452 деце је остварило право на материјалну подршку по основу инвалидитета (право на туђу негу и помоћ и увећану туђу негу и помоћ).
- У 2016. години на евиденцијама ЦСР у Војводини налази се укупно 1.600 хранитељских породица, 1.411 имају децу на смештају док 189 породица има потврду о подобности за бављење хранитељством али током године нису имале дете на смештају. Број деце на смештају у породицама је 2.204, односно 1.972 деце на дан 31.12.2016. Различите облике домског смештаја користило је укупно 274 деце, а 249 деце је било на смештају у домовима на крају године.
- Законом је прописано да се детету млађем од три године не обезбеђује домски смештај, осим ако за то постоје нарочито оправдани разлози, као и да на смештају не може провести дуже од два месеца, осим на основу сагласности Министарства. Из тог разлога евидентира се засебан податак о деци овог узраста на смештају у установама. У току 2016. године на смештају у установама било 20 деце млађе од 3 године, а дуже од 2 године у установи је боравило 13 деце овог узраста. Међутим, неопходно је даље радити на напретку у смислу поштовања дечијих права и примене наведених законских одредби.
- Може се констатовати релативно велики број деце у прихватилиштима и прихватним станицама – 280, уз значајно повећање у односу на претходну годину када је на смештају у прихватилиштима и прихватним станицама боравило 189 деце. Смештај је прекинут за 167 деце или за 59,6% што говори о високој флукуацији корисника ове услуге, што је за очекивати имајући у виду њену сврху.
- Најкомплетнији и најпотпунији вид заштите детета без родитељског старања јесте усвојење. Општа подобност за усвојење у току 2016. године је утврђена за 53 деце а усвојено је 28 деце. Број деце чији су усвојитељи страни држављани је 5 у 2016. години, а број деце са сметњама у развоју која су усвојена је 4.
- Под старатељством је 2.830 деце што је за 1,8 % више у односу на претходну годину, од тог броја за 724 деце је донето решење о примени старатељске заштите (нови корисници) током године. Више од половине деце има за старатеља познату особу (сродници и хранитељи). Ипак, и даље је број стручних радника ЦСР, који обављају послове старатеља деце веома висок и

износи 41,7%. Највећи број деце која су под старатељством на смештају су у хранитељским породицама, потом у сродничким породицама, домском смештају..

Послови у вршењу јавних овлашћења

- О пословима који се односе на породичне односе, ЦСР извештавају о броју спроведених поступака мирења и нагодби, којих је у току 2016. године спроведено 150. У оквиру послова који се односе на породичне односе спроведено је и 3.144 поступака процене за вршење родитељског права и 275 поступака процене споразумног предлога родитеља за вршење родитељског права. На захтев суда ЦСР су доставили укупно 4.557 налаза и мишљења у поступцима у којима се одлучује о заштити права детета односно лишењу родитељског права. У поступцима који се воде према пунолетним корисницима обухваћено је у току 2016. године укупно 1.185 лица.
- У току 2016. године у ЦСР у Војводини је евидентирано укупно 5.451 пријава породичног и партнерског насиља, што је значајно повећање од 30,2% у односу на 2015. Повећање броја жртава насиља се иначе евидентира у дужем протеклом периоду и то у свим узрасним групацијама: деце, младих, одраслих и старијих. Евидентирано повећање може бити и ефекат примене налога Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања од августа 2016.
- Током 2016. године, у укупном броју од 62.515 деце евидентирано је 6.066 деце са проблемима у понашању и у сукобу са законом, око 34% чине деца са проблемима у поношању, док око 65% јесу деца у сукобу са законом.

Услуге

- Број услуга ЦСР које подразумевају 24 часовно дежурство, или неодложне интервенције је повећан у односу на прошлу годину за све узрасне групације (2.010 у 2016. у односу на 1.654 у претходној години).
- Број корисника који је приказан у делу извештаја везано за пружање услуга у заједници треба узети као оквирни број приликом сагледавања података, имајући у виду да имамо значајан број корисника који су обухваћени овим услугама али које нису лиценциране као и корисника који нису упућени од стране ЦСР на услуге, па их ЦСР у свом формату из тих разлога вероватно и не приказује. Према расположивим подацима, најразвијенија је услуга помоћи у кући а њени најбројнији корисници су старијег доба, затим и одрасли корисници са инвалидитетом. Деца и млади најчешће користе услуге дневног као и услугу личног пратиоца и помоћи у кући. Значајан је и број од преко 5.000 корисника саветодавно терапијских услуга, док је број корисника услуга подршке за самостални живот особа са инвалидитетом и младих који напуштају наш систем више него симболичан. Исти је закључак и у вези са услугом породичног сарадника као подршке биолошкој породици.